# Hoofdstuk 6 Middelen

**Achtergrond en doelstelling**
Dit hoofdstuk gaat over inkomen en vermogen, en behandelt de belastingen en de eigen woning. De gemeente verleent bijstand aan mensen die niet over de *middelen* beschikken om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien.

### 6.1 Definitie middelen, inkomen, vermogen

De wet verstaat onder het begrip *middelen:* inkomen en vermogen waarover de alleenstaande of het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Iedereen is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor zijn levensonderhoud. Iemand krijgt pas bijstand op het moment dat hij zelf geen voldoende middelen heeft.

De wet rekent tot *middelen*:

- vermogen en inkomen waarover iemand beschikt;
- middelen waarover een klant *redelijkerwijs* kán beschikken;
- middelen die een klant krijgt voor zijn levensonderhoud van iemand anders, die zelf geen bijstand ontvangt;
- een aantal heffingskortingen uit de Wet Inkomstenbelasting 2001.

*Redelijkerwijs*
Wat moet je verstaan onder het begrip *redelijkerwijs kunnen beschikken?* Het gaat om het kunnen beschikken over inkomen of vermogen bijvoorbeeld:

- een uitkering;
- een stagevergoeding als er ook daadwerkelijk stageplaats voor de klant is;
- een te verdelen boedel die iemand te gelde kan maken;
- een opeisbare schuld die is te vorderen.

*Inkomen*
Onder inkomen verstaat de Participatiewet:

- inkomsten uit, of in verband met arbeid;
- doorbetaald loon bij ziekte;
- inkomsten uit vermogen;
- sociale zekerheidsuitkeringen;
- alimentatie;
- voorlopige aanslag en teruggave van belasting;
- inkomsten uit verhuur en onderhuur;
- inkomsten van kostgangers.

Het inkomen heeft altijd betrekking op de periode waarover een klant bijstand aanvraagt.

*Vermogen*
Vermogen is in de definitie van de Participatiewet de waarde van bezittingen, minus de aanwezige schulden. Bezittingen zijn zowel geld als goederen, die een bepaalde waarde in het economisch verkeer vertegenwoordigen.

*Woning*
Onder een woning verstaat de Participatiewet ook een woonwagen en een woonschip.

### 6.2 Inkomen

In de paragrafen komt aan de orde wat volgens de Participatiewet wel en niet tot de middelen gerekend wordt, hoe de inkomensvrijlating bepaald wordt, het in aanmerking te nemen inkomen, de regels rondom werkzaamheden op bescheiden schaal en belastingen.

### 6.2.1 Geen middelen in de zin van de Participatiewet

De wet somt een aantal inkomsten op die niet tot de middelen horen. Zie Artikel 31. Middelen, lid 2, Participatiewet. De belangrijkste zijn:

- bepaalde heffingskortingen;
- kindgebonden budget;
- persoonsgebonden budget;
- vrije vergoedingen en verstrekkingen;
- inkomsten uit arbeid van kinderen onder de 18 jaar;
- rente over vermogen en spaargeld;
- re-integratiepremies en onkostenvergoeding vrijwilligerswerk (27+);
- vergoedingen van een werkgever voor reiskosten;
- uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade;
- bepaalde giften, bijvoorbeeld gift van een gering bedrag van NIISA met als bestemming het praktiseren van de Joodse godsdienst
- financiële tegemoetkoming aan AOW- en ANW-gerechtigden;
- verstrekkingen op grond van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (AWIR), zoals huur-, zorg- en kinderopvangtoeslag
- forfaitaire vergoeding van minimaal 150 en maximaal 500 euro per jaar die chronisch zieken en gehandicapten van de rijksoverheid ontvangen voor kosten die samenhangen met ziekte of handicap. De uitbetaling over 2009 zal pas vanaf november 2010 plaatsvinden, over 2010 vanaf nov. 2011, etc.
- de jaarlijkse tegemoetkoming van € 350 die arbeidsongeschikten van ten minste 35% met een arbeidsongeschiktheidsuitkering van het UWV ontvangen;
- inkomstenvrijlatingen en (deeltijd)premies.

Let op: vaak gelden er voor vrijlatingen beperkende voorwaarden.
Hieronder vind je de toelichting op deze inkomsten.

#### 6.2.1.1 Heffingskortingen

De jonggehandicaptenkorting is geen inkomen voor jongeren ouder dan 27 jaar.

Zie voor (andere) heffingskortingen 6.2.5 Belastingen.

#### 6.2.1.2 Persoonsgebonden budget en mantelzorgcompliment

Geen inkomen in de zin van de Participatiewet is het Persoonsgebonden Budget (PGB). Dit is geld dat mensen krijgen als ze recht hebben op verpleging of verzorging via de AWBZ. Ze betalen daarmee zelf hun hulpverlener.

Let op: voor de hulpverlener is het uitbetaalde geld uiteraard wel inkomen (zie voor meer informatie op de SVB site).

De hulpverlener kan hiernaast op grond van de WMO een uitkering ontvangen ter waardering van zijn werk (mantelzorgcompliment). Deze uitkering is ten hoogste 250 euro en wordt één keer per jaar uitbetaald door de SVB. Het mantelzorgcompliment is geen inkomen in de zin van de Participatiewet.

#### 6.2.1.3 Vrije vergoedingen en verstrekkingen

Hieronder wordt verstaan de verstrekkingen zoals genoemd in Hoofdstuk IIA (artikelen 15-17a) van de Wet op de loonbelasting 1964, zoals:

- consumpties tijdens werktijd behalve maaltijden;
- werkkleding;
- vakliteratuur.

Voor een overzicht zie de betreffende wet via website wetten.nl

#### 6.2.1.4 Inkomsten van kinderen

Inkomen uit arbeid en ontvangen uitkeringen uit werkloosheid en arbeidsongeschiktheid van ten laste komende kinderen heeft geen invloed op de bijstand van de ouder(s), tenzij het verlening van bijzondere bijstand betreft voor bijzondere noodzakelijke kosten van het bestaan. Volgens de Participatiewet is een ten laste komend kind jonger dan 18 jaar, waarbij de ouders aanspraak kunnen maken op kinderbijslag (zie ook 5.2.3.1 Wel/niet ten laste komend kind). Ontvangt een kind bijvoorbeeld een pensioenuitkering (bijv. na overlijden van een ouder met een nabestaandenpensioenverzekering) dan is dit wel een middel dat je op de uitkering van de ouder(s) moet korten.

#### 6.2.1.5 Rente over vermogen en spaargeld

Niet onder de middelen vallen:

- rente over vermogen dat beneden de vrijlatingsgrens blijft;
- rente over geld dat is gespaard tijdens de bijstandsperiode; ook niet als dat spaargeld de vrijlatingsgrens overschrijdt.

Zie ook 6.3.1 Vermogensvrijlating en verder.

#### 6.2.1.6 Premies en onkostenvergoeding vrijwilligerswerk voor personen ouder dan 27 jaar

Geen inkomen is:

- een eenmalige premie gericht op arbeidsinschakeling tot een maximumbedrag in een kalenderjaar voor personen van 27 jaar en ouder; dit geldt zowel voor een gemeentelijke premie (bijv. de Amsterdamse premie leerstage of premie proefplaatsing), als voor een eventuele premie die de klant van een derde ontvangt, bijv. een scholingsinstituut of een bedrijf waar iemand stage loopt.
  Het actuele maximum bedrag per kalenderjaar voor een vrij te laten re-integratiepremie vind je bij Afdelingsberichten/ normkaartjes ;

- een onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk wanneer deze wordt ontvangen door iemand van 27 jaar of ouder. Er geldt een maximum vrijlating van € 150 per maand met een maximum van € 1.500 per jaar. Er wordt met ingang van 1 april 2017 niet langer een onderscheid gemaakt tussen regulier vrijwilligerswerk of vrijwilligerswerk als onderdeel van iemands re-integratietraject.

Het hierboven beschrevene gaat over premies en vergoedingen die de gemeente moet vrijlaten wanneer de gemeente zelf of een andere organisatie deze aan de klant verstrekt. Voor de tegemoetkoming reiskosten die de gemeente aan zijn klanten kan betalen zie 1.5.3 Tegemoetkoming reiskosten (voorheen onkostenvergoeding).

#### 6.2.1.7 Uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade

De volgende uitkeringen en vergoedingen voor materiële en immateriële schade zijn geen middelen in de zin van de Participatiewet o.a.:

- Uitkeringsregeling Hulpfonds Gedupeerden Bijlmerramp;
- Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers;
- Uitkeringsregeling Fonds Slachtoffers Legionella-epidemie;
- individuele uitkeringen in het kader van tegoeden Tweede Wereldoorlog aan leden van de Joodse, Sinti, Roma en Indische gemeenschappen;
- toeslag o.g.v. artikel 19 Wet uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers 1940-1945 (WUBO). Deze toeslag is bedoeld voor de verbetering van de levensomstandigheden of voor de dekking van de noodzakelijke kosten van geneeskundige behandeling en verpleging van de belanghebbende;
- een tegemoetkoming uit het DES-fonds aan personen die door DES-gebruik (medicijn dat in de periode van ±1947 tot medio de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd voorgeschreven aan zwangere vrouwen) een zogenaamde DES-aandoening hebben gekregen. DES-aandoeningen kunnen voorkomen bij zowel moeder als kind;
- vergoedingen toegekend aan slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk, bedoeld in de Compensatieregelingen R.-K. Kerk Nederland. Deze regeling werkt terug tot en met 1 december 2011. (Artikel 7 onder l, Regeling WWB, IOAW en IOAZ); tegemoetkoming in de geleden schade aan slachtoffers van seksueel misbruik Jeugdzorg.

Er zijn twee regelingen. Het ‘Statuut voor de buitengerechtelijke afhandeling van civiele vorderingen tot schadevergoeding in verband met seksueel misbruik in instellingen en pleeggezinnen’ (het Statuut) en de ‘Tijdelijke regeling uitkeringen seksueel misbruik minderjarigen in instellingen en pleeggezinnen’ (de Tijdelijke regeling). Het Statuut bevat vijf categorieën van schadevergoeding zijn: € 5.000, € 7.500, tussen de € 10.000 en € 20.000, € 25.000 en maximaal € 100.000.
In de Tijdelijke regeling variëren de bedragen van € 1.000 tot maximaal € 35.000 in zeer uitzonderlijke gevallen. De regelingen worden vanaf september 2013 uitgevoerd. (Artikel 7 onder m, Regeling WWB, IOAW en IOAZ).

N.B.: Een periodieke uitkering zoals de Algemene Oorlogsongevallenregeling (AOR) kan *niet* worden aangemerkt als een vergoeding voor materiële of immateriële schade. Het bedrag van deze uitkering wordt gerekend tot de middelen waarover iemand beschikt en dient met de bijstand te worden verrekend.

Voor overige vergoedingen voor materiële en immateriële schadevergoeding geldt dat deze niet tot de middelen worden gerekend voor zover de schadevergoeding naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn.

*Schadevergoeding voor het verlies van arbeidsvermogen*
Als de schadevergoeding is bedoeld als compensatie voor het verlies van arbeidsvermogen, dan wordt de schadevergoeding aangemerkt als inkomsten en dient deze met de bijstand te worden verrekend. De vergoeding komt naar zijn aard overeen met een periodiek te ontvangen bedrag aan inkomsten in verband met arbeid dat kan worden ingezet voor levensonderhoud.

Voor verdere mogelijkheden om vergoedingen voor materiële en immateriële schade niet als middel te beschouwen, zie 6.3.4.7 Uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade.

### 6.2.1.8 Giften

Giften neem je niet in aanmerking voor zover deze uit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Giften kunnen financieel zijn (geld) of goederen die een bepaalde waarde vertegenwoordigen (bijvoorbeeld boodschappen).

**Giftendrempel**
Vanaf 1 januari 2018 zijn giften in Amsterdam vanuit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord, zolang de giften (tezamen) niet hoger zijn dan € 1.200,00 in een kalenderjaar. Dat geldt ook voor giften

die bedoeld zijn ter ondersteuning van het levensonderhoud. Deze drempel wordt gehanteerd per kalenderjaar en per uitkering (dus niet per persoon).

Vanaf het moment dat de giften in totaal de waarde van € 1.200,00 overschrijden moet de klant dit melden bij de klantmanager. Het uiteindelijk oordeel over hoe om te gaan met de hogere giften, is een uitkomst van een professionele individuele afweging van de omstandigheden van de persoon en diens gezin op basis van een gesprek met de klantmanager. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de financiële situatie, medische belemmeringen of de aanwezigheid van kinderen.

**Giftendrempel niet meenemen naar nieuw jaar**
Met het oog op uitvoeringsgemak is er voor gekozen de giftendrempel toe te rekenen aan een kalenderjaar (1 januari tot en met 31 december). Heeft iemand minder dan € 1.200,00 ontvangen, dan mag het restant niet mee worden genomen naar het volgend jaar.

Voor mensen die een uitkering toegekend hebben gekregen, geldt dat de drempel van € 1.200 geldt voor de periode van toekenning tot en met 31 december.

**Giften en de informatieplicht**
Omdat giften, lager dan € 1.200,00 niet van invloed zijn op het recht op uitkering, vallen deze giften niet onder de werkingssfeer van artikel 17 lid 1 Participatiewet. De klant hoeft deze giften dus niet uit eigen beweging te melden bij WPI. Pas wanneer de gift of de giften tezamen hoger zijn dan € 1.200 moet(en) deze door de klant bij de klantmanager worden gemeld. Wanneer de klant dit nalaat, is dit een schending van de inlichtingenplicht.

**Inkomen of vermogen?**
Na de vaststelling dat de gift een middel is, moet je bepalen of het inkomsten of vermogen betreft.

Giften die betrekking hebben op kosten die in de uitkering zijn begrepen en periodieke giften worden als inkomen gezien.

Voor eenmalige giften die vrij te besteden zijn en niet bedoeld zijn voor levensonderhoud of andere kosten die inbegrepen zijn in de uitkering, geldt dat het meerdere van € 1.200,00 als vermogen wordt geteld.

**Giften in natura**
De waarde van giften in natura (bijvoorbeeld boodschappen) wordt bepaald aan de hand van de NIBUD-lijst.

### 6.2.1.9 Tegemoetkoming aan Anw-gerechtigden

Met ingang van 1 januari 2006 krijgen alle Anw-gerechtigden een tegemoetkoming van het Rijk. Met ingang van 1 januari 2007 heeft de tegemoetkoming een structurele plaats gekregen in de Anw. De betaling van de tegemoetkoming geschiedt tezamen met de betaling van de Anw-uitkering. De tegemoetkoming is geen middel in de zin van de WWB, en moet dus niet worden gekort op de uitkering. Om recht te doen aan de door het kabinet beoogde verbetering van de koopkracht van de doelgroep, wordt de tegemoetkoming ook niet in aanmerking genomen bij de verlening van bijzondere bijstand. Met ingang van 1 juli 2012 is de tegemoetkoming € 16,23 bruto per maand.

### 6.2.1.10 Inkomensvrijlating

**De inkomstenvrijlating is in de Participatiewet beperkt. In de volgende paragrafen wordt uitleg gegeven over de vrijlatingsregels die voor de Participatiewet gelden.**

### 6.2.1.11 25% Inkomstenvrijlating voor personen van 27 jaar en ouder

Op welke inkomsten is deze vrijlating van toepassing?

- Iedereen van 27 jaar en ouder met inkomsten uit arbeid in deeltijd waaronder loondoorbetaling bij ziekte;
- mensen met inkomsten uit bedrijfs- of beroepsmatige werkzaamheden op bescheiden schaal (zie 6.2.4 Werkzaamheden op bescheiden schaal).

De regels voor inkomstenvrijlating:

- werk moet bijdragen aan arbeidsinschakeling; de gemeente Amsterdam gaat ervan uit dat deeltijdwerk altijd bijdraagt aan iemands arbeidsinschakeling;
- de vrijlating bedraagt 25% van de inkomsten met een maximum per maand;
- toepassing is maximaal 6 maanden mogelijk;
- de vrijlating kan in 6 afzonderlijke maanden worden toegepast;
- tijdens de bijstandsperiode kan één keer aanspraak worden gemaakt op de inkomstenvrijlating . Als de uitkering is beëindigd en er wordt een nieuwe uitkering aangevraagd (niet aaneengesloten), dan bestaat opnieuw aanspraak op de inkomstenvrijlating;de vrijlating geldt voor beide partners in een huishouding;
- komt klant met zijn/haar inkomsten boven de norm, dan bestaat er geen recht meer op de inkomstenvrijlating. Er is immers geen recht op bijstand die maand.

Een overzicht van alle normen vind je bij Afdelingsberichten/normkaartjes.

De inkomstenvrijlating geeft een hoger belastbaar inkomen. Dit heeft geen gevolgen voor de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, maar wel voor de toeslagen en dan vooral voor de huurtoeslag. Zijn de vrijlatingsbedragen laag, dan heeft dit geen of nauwelijks gevolgen. Pas als de 25%-vrijlating gedurende 6 maanden € 193 per maand bedraagt, scheelt het ongeveer 15 euro per maand aan huurtoeslag bij een huur van € 500 per maand.
Vertel dit aan de klant voordat je de vrijlating verstrekt.
Om te voorkomen dat klant een nabetaling krijgt, kan klant via mijn toeslagen op Belastingdienst Toeslagen (http://www.toeslagen.nl/), via de BelastingTelefoon (0800) 0543 of bij het Belastingkantoor de wijziging in het inkomen doorgeven.

*Let op:* Als klant inkomsten heeft verzwegen, heeft hij *geen* recht op deze vrijlating.

### 6.2.1.12 12,5% Inkomstenvrijlating

Vanaf 1 januari 2012 is er een nieuwe 12,5%-inkomstenvrijlating voor werkende alleenstaande ouders van 27 jaar en ouder en met kinderen onder de 12 jaar. Deze vrijlating volgt op de algemene vrijlating van 25%.

*Let op*: De nieuwe inkomstenvrijlating geldt ook voor “alleenstaande ouders met meerderjarige kinderen’’ van 27 jaar en ouder met kinderen jonger dan 12 jaar. Dus ook een alleenstaande ouder met een kind tot 12 jaar, die samen met meerderjarige kinderen een gezinsuitkering ontvangt, komt in aanmerking voor de 12,5%-vrijlating.

*De 12,5%-inkomstenvrijlating geldt in principe vanaf 1 januari 2012*

*Voorwaarden voor recht op de nieuwe 12,5%-vrijlating:*

- klant is een alleenstaande ouder
- klant is 27 jaar of ouder
- klant heeft een kind onder de 12 jaar (daarnaast kunnen er ook oudere kinderen tot het gezin behoren, eventueel ook 18+)
- de algemene 25%-vrijlating moet zijn verstreken (of klant heeft in het verleden aangegeven deze niet te willen ontvangen)

*Duur van de 12,5%-vrijlating:*

- maximaal 30 maanden
- de duur van de vrijlating wordt niet opgeschort door werkonderbreking.

*Hoogte van de nieuwe vrijlating Participatiewet:*

- 12,5% van de netto-inkomsten uit arbeid (incl. VT) tot een maximum per maand.

*Let op:* Als klant inkomsten heeft verzwegen, heeft hij *geen* recht op deze vrijlating.

Een overzicht van alle normen vind je bij Afdelingsberichten/normkaartjes.

*12,5%-vrijlating voor alleenstaande ouders 27+ en kinderen onder de 5 jaar*
Met deze nieuwe vrijlating zijn per 1-1-2012 de bestaande vrijlatingen van de heffingskortingen voor alleenstaande ouders met een kind tot 5 jaar vervallen. Het ging om:

- het meerdere van de alleenstaande ouderkorting (AOK) en
- de inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) voor alleenstaande ouders met kinderen tot 5 jaar.

*Belastbaar inkomen hoger door vrijlatingen*
Door de vrijlatingen wordt het belastbaar inkomen hoger. Dit heeft geen gevolgen voor de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, maar wel voor de toeslagen en dan vooral voor de huurtoeslag. Zijn de vrijlatingsbedragen laag, dan heeft dit geen of nauwelijks gevolgen.
Pas als de 12,5%-vrijlating gedurende het kalenderjaar € 100 -120 per maand bedraagt, scheelt het ongeveer 15 euro per maand aan bij een huur van € 500 per maand.
Ontvangt klant binnen 1 kalenderjaar eerst 6 maanden de maximale 25%-vrijlating en vervolgens de rest van het jaar de maximale 12,5%-vrijlating, dan scheelt het ongeveer 30 euro per maand aan huurtoeslag bij een huur van € 500 per maand.

Heeft klant recht op de maximale vrijlating(en) wijs klant er dan op de wijziging in zijn inkomen via mijn toeslagen op Belastingdienst Toeslagen (www.toeslagen.nl), via de BelastingTelefoon (0800) 0543 of bij het Belastingkantoor d oor te geven. Dit om te voorkomen dat klant later een nabetaling krijgt.

*Let op:* Komt klant met zijn/haar inkomsten boven de norm, dan bestaat er geen recht meer op de inkomstenvrijlating. Er is immers geen recht op bijstand die maand.

#### 6.2.1.13 15% Inkomstenvrijlating

Met ingang van 1 januari 2015 is er een derde inkomstenvrijlating bijgekomen. Deze vrijlating kan alleen worden toegepast op inkomsten uit arbeid van personen waarvan is vastgesteld dat er sprake is van medisch urenbeperktheid. De vrijlating bedraagt 15% van het inkomen, tot een maandelijks maximum. Er is geen maximale duur aan de toepassing van deze vrijlating verbonden, zolang de medisch urenbeperktheid is vastgesteld. Deze vrijlating kan alleen plaatsvinden als de inkomstenvrijlating van 25% of de inkomstenvrijlating van 12,5% niet worden toegepast.

Ook bij deze inkomstenvrijlating geldt, dat hij gevolgen kan hebben voor het belastbaar inkomen van de persoon.

*Juridische grondslag*

- artikel 31 lid 2 onder y, Participatiewet

- 

### 6.2.2 Wel middelen in de zin van de Participatiewet

Tot de middelen worden alle vermogens- en inkomensbestanddelen gerekend waarover iemand beschikt of redelijkerwijs kan beschikken.

#### 6.2.2.1 Algemene Ouderdomsvoorziening (AOV)

Bewoners van de Nederlandse Antillen hebben vanaf hun 60ste jaar recht op de Algemene Ouderdomsvoorziening (AOV). Deze AOV is een middel onder de Participatiewet en moet volledig worden gekort op de bijstandsuitkering. Doet een Antilliaan van 60 jaar of ouder een beroep op bijstand, controleer dan eerst of hij/zij AOV ontvangt of hier eventueel recht op heeft.

De AOV moet 6 maanden voordat iemand 60 jaar wordt, worden aangevraagd. Dit kan bij het Kabinet van de Nederlandse Antillen, telefoonnummer 070-3066111. Klant ontvangt dan een aanvraagformulier. Dit nummer kun je ook bellen, als je wilt weten of klant een AOV ontvangt.

Bewoners uit Aruba hebben vanaf hun 60ste jaar ook recht op de AOV. Hierbij geldt het volgende:

1. Personen die in aanmerking komen voor een pensioenuitkering van Aruba zijn diegenen die na de status aparte (1986) het eiland hebben verlaten. Voor een aanvraag moeten zij contact opnemen met het Arubahuis, telefoonnummer 070-3566200
2. Personen die vóór de status aparte zijn vertrokken van Aruba, komen in aanmerking voor een Nederlands Antilliaanse pensioen. Voor een aanvraag moeten zij zich wenden tot de SVB van de Nederlandse Antillen. Voor meer informatie kun je het Kabinet van de Nederlandse Antillen bellen op telefoonnummer 070-3066111.

### 6.2.3 In aanmerking te nemen inkomen

Je neemt inkomen in aanmerking als het om een periode gaat waarover de klant een beroep doet op bijstand.

Twee tijdstippen zijn van belang: het moment waarop de klant heeft gewerkt en het moment waarop de klant zijn inkomsten krijgt:

- bij arbeidsinkomsten gaat het om de periode waarin klant gewerkt heeft, en niet om de periode waarin klant het inkomen ontvangt;
- bij uitkeringen zoals pensioen, alimentatie, studiefinanciering sociale zekerheidsuitkering e.d., gaat het om de periode waarvoor de uitkering bestemd is;
- het moment van ontvangst is van belang bij het verrekenen van de inkomsten.

*Inkomen over eerdere periode of na beëindiging bijstand*

- als een klant tijdens de bijstandsperiode inkomen ontvangt over een eerder tijdvak zonder bijstand, merk je dat aan als vermogen en niet als inkomsten;
- als klant na beëindiging van de bijstand nog inkomen ontvangt over de bijstandsperiode neem je dat alsnog als inkomsten in aanmerking;
- als er dan geen of onvoldoende tegoed is om te verrekenen, vorder je terug.

#### 6.2.3.1 Vaststellingsperiode van de bijstand

De datum waarop je bijstand vaststelt, of beëindigt, of weer opnieuw toekent is van belang bij de berekening.

- vaststelling en betaling van de algemene bijstand is altijd per kalendermaand (art. 45, Participatiewet);
- de jaarlijkse betaling van de vakantietoeslag is in juni, of binnen drie maanden na beëindiging van de bijstand (art 45, Participatiewet).
- de bijstand stel je vast over een deel van de maand als daarvóór of daarná geen recht op bijstand bestaat;
- uitzondering: als de klant binnen 30 dagen voor of na dat deel van de maand opnieuw bijstand krijgt, stel je de bijstand alsnog per kalendermaand vast;
- de 30-dagen-bepaling gaat over het récht op bijstand en is niet beperkt tot het recht binnen één gemeente.
- de 30-dagen-bepaling geldt niet als de klant in verband met een voorliggende voorziening tijdelijk geen recht heeft op bijstand, of tijdelijk van het recht op bijstand is uitgesloten, bijvoorbeeld bij twee weken detentie of bij verblijf in het buitenland langer dan de gebruikelijke vakantieperiode van vier weken. In die gevallen wordt de bijstand altijd vastgesteld over het deel van de maand waarover wél recht op bijstand bestaat. Inkomsten uit de periode waarover geen recht op bijstand bestaat, breng je niet in mindering op de bijstand. Dit geldt ook voor de heffingskortingen voor dat deel van de maand waarover geen recht op bijstand bestaat.

*Voorbeeld 1*
Een klant gaat op 16 augustus aan het werk waardoor de bijstand stopt. Op 6 september – dus binnen 30 dagen - is de klant alweer werkloos en vraagt opnieuw bijstand aan. Werkwijze:

- je kent aansluitend bijstand toe per 16 augustus;
- de inkomsten verreken je alsof de bijstand niet beëindigd was;
- inkomsten over 16 t/m 31 augustus verreken je met de uitkering over de hele maand augustus;
- inkomsten over 1 t/m 5 september met de uitkering over september.

*Voorbeeld 2*
Een klant werkt langer dan 30 dagen, bijvoorbeeld van 16 augustus tot 16 september. Er is dan 31 dagen geen recht op uitkering. Werkwijze:

- je kent bijstand toe met ingang van 16 september;
- de inkomsten uit de periode zonder bijstand breng je niet in mindering op de bijstand.

*Voorbeeld 3*
De klant is een alleenstaande ouder die wegens te lang verblijf in het buitenland in de maand augustus gedurende 7 dagen wordt uitgesloten van het recht op bijstand. De klant heeft inkomsten uit werk van € 580,- netto per maand, inclusief vakantietoeslag en ontvangt de alleenstaande ouderkorting van € 79 per maand. De te korten inkomsten over augustus bedragen:

- uit werk 24/31 * € 580,- = € 449,03
- alleenstaande ouderkorting 24/31 * € 79 = € 61,16

#### 6.2.3.2 Verrekenen van inkomsten

Inkomsten stel je net als bijstand per kalendermaand vast. Als een klant zijn inkomsten niet per maand, maar per week ontvangt, of per 4 weken, dan kijk je op welke maand zijn inkomsten betrekking hebben. Werkwijze:

- als over een deel van de maand bijstandsrecht bestaat, verreken je alleen inkomsten uit dat deel van de maand;
- je verrekent inkomsten pas met de bijstand als de klant ze ontvangt;
- verreken zoveel mogelijk in de maand van ontvangst;

- met toestemming van de klant is het vooraf inhouden van inkomsten toegestaan;als verrekening in de maand van ontvangst niet mogelijk is, kun je tot en met de zesde maand na de maand van ontvangst nog verrekenen. Dit doet zich voor als alle inkomsten over voorafgaande maanden ineens ontvangen worden, en de inkomsten te hoog zijn om in 1 maand te verrekenen;
- als een klant zijn inkomsten niet heeft opgegeven, en je dit kort daarna constateert, kun je verrekenen;
- schending van de inlichtingenplicht is aanleiding voor een boete;
- als je niet meer kunt verrekenen, omdat de hierboven genoemde periode van zes maanden is verstreken, vorder je terug.

Pro memorie: teveel verstrekte bijstand door een te hoge norm of te lange vakantie wordt*niet*gerekend tot de in de voorafgaande zes maanden ontvangen middelen zoals bedoeld in 58 lid 4, Participatiewet. In zulke gevallen is verrekening niet mogelijk. De uitkering dient herzien of ingetrokken te worden en teruggevorderd.

*Verrekening in plaats van terugvordering*
De verrekeningstermijn is met ingang van 1 januari 2015 verruimd naar zes maanden. Op grond van art. 58 lid 4, Participatiewet is het mogelijk om de in de voorafgaande zes maanden ontvangen middelen, te verrekenen met de algemene bijstand. Verrekening van middelen heeft de voorkeur boven terugvordering van te veel of ten onrechte verstrekte bijstand. De klant ondervindt hierdoor de minste last, dan wanneer klant een terugvorderingsbesluit ontvangt. Ook zullen klanten minder snel geconfronteerd worden met brutering van wat zij netto teveel aan bijstand hebben ontvangen en dus minder hoge bijstandschulden opbouwen als gevolg van flexwerk/wisselende inkomsten.

*Voorbeeld verrekening*
Een klant geeft op dat hij in mei inkomsten ontvangt over vier maanden: januari, februari, maart en april.
Je kijkt voor toetsing aan de norm eerst naar de vier maanden waarin de inkomsten zijn verworven: dus januari, februari, maart en april.
Als je gaat verrekenen kijk je naar het moment van ontvangst, dus de maand mei. Je verrekent de uitkering dan als dat nog kan met mei, en anders met juni, juli, augustus, september en zo nodig met oktober en november.

Voor de verrekening maakt het dan niet uit of de ontvangen middelen zijn gemeld aan de gemeente en dat daardoor klant zich heeft gehouden aan de inlichtingenplicht. De hoogte van de zgn. verrekeningsvordering – die ontstaat als gevolg van het verrekenen van de niet (tijdig) doorgegeven middelen, met de uitkering – is dan ook bepalend voor het basis boetebedrag (zie ook 8.4.2.2. Basis boetebedrag.

*Overgangsperiode*
Voor de verrekening gaat de wet uit van het moment dat de inkomsten *ontvangen* zijn en niet de periode waar deze betrekking op hebben. Omdat de inkomsten vrijwel altijd aan het einde van de betreffende periode of daarna worden ontvangen, wordt in de overgangsperiode ook gekeken naar de periode waarin deze verworven zijn. Dit betekent dat ontvangsten in 2015, die betrekking hebben op 2014 zullen ook nog gedurende drie maanden verrekend worden. De verrekeningstermijn van zes maanden geldt voor inkomsten die vanaf 1 januari 2015 verworven en ontvangen worden.

#### 6.2.3.3 Vaststellingsperiode bijstand bij hoge inkomsten

Soms verdient iemand gedurende een korte periode binnen één maand met een bepaald soort werk meer dan de bijstandsnorm. Bijvoorbeeld een fotomodel. Het recht loopt dan gewoon door. De verrekening is dan als volgt:

- 1 maand ontvangt klant geen uitkering door verrekening van inkomsten ter hoogte van de bijstandsnorm;
- de inkomsten boven 1½ x de bijstandsnorm worden als vermogen beschouwd;
- het verschil tussen de norm en 1½ x de norm mag klant houden.

Voorbeeld:
Klant verdient € 1500 gedurende 2 weken in januari en heeft een norm van € 800 incl. vakantiegeld.
De interingsnorm (1 ½ x de norm) van € 800 is € 1200.
Het verschil tussen 1.500 en 1.200 euro beschouw je als vermogen.
Het verschil tussen 1.200 en 800 euro laat je vrij.
In de maand februari verreken je de inkomsten van € 800 inclusief vakantiegeld zodat klant over deze maand geen uitkering ontvangt.

Let op: je hoeft het vermogen pas opnieuw vast te stellen als klant door deze vrijlating van inkomsten de vrijlatingsgrens overschrijdt.

#### 6.2.3.4 Bijstand over achterliggende periode

De uitvoering van een beslissing in bezwaar of beroep, leidt soms tot verstrekking van bijstand over achterliggende maanden of zelfs jaren. Hoe je dan rekening houdt met middelen staat in 11.3.1 Uitbetaling bijstand na bezwaar- of beroepsprocedure.

#### 6.2.3.5 Bruto/netto

Inkomsten van klanten in loondienst neem je in aanmerking na aftrek van:

- loonbelasting en inkomstenbelasting;
- premies volksverzekeringen, werknemersverzekeringen en een verschuldigde inkomensafhankelijke premie in het kader van de zorgverzekeringswet;
- verplichte inhoudingen voor: pensioenregeling, vervroegde uittreding en voor werkkleding van het bedrijf enz.

Onderdeel van de inkomsten zijn:

- vrijwillige inhoudingen;
- contributie voor de personeelsvereniging.

Niet tot de inkomsten horen:

- vergoedingen van een werkgever voor reiskosten.

Werkt klant in deeltijd *in loondienst buiten Amsterdam* en de werkgever geeft geen vergoeding voor de reiskosten, dan mag de klant de kosten vanaf *een station in Amsterdam naar het station van de plaatswaar hij werkt*, aftrekken van zijn inkomsten. *Dit kan gevolgen hebben voor de huur- en zorgtoeslag. Informeer klant hierover.* Let goed op dat het daadwerkelijk gemaakte en niet vergoede onkosten betreft (kijk bijvoorbeeld altijd naar de salarisspecificatie van de klant om na te gaan welke reiskosten wel vergoed zijn). *De opgegeven reiskosten kun je checken via* 9292ov.nl.

*Inkomsten uit freelance-werkzaamheden*

Werkt klant als freelancer dan moet hij zijn omzetcijfers verstrekken, waarbij aftrek van kosten of BTW niet mogelijk is.

*Let op:* heeft klant een IOAW-uitkering dan wordt altijd uitgegaan van de winst (dus de winst, na aftrek van alle zakelijke kosten).

Het is belangrijk dat bij de loonbelasting over de inkomsten zo veel mogelijk de loonheffingskorting wordt toepast (zie 6.2.5 Belastingen en verder):

- als op de inkomsten geen belasting en premies zijn ingehouden ga je uit van het feitelijk ontvangen inkomen; Achteraf moet de klant over deze inkomsten nog belasting betalen en

ontvangt hiervoor een aanslag die door de gemeente moet worden betaald. Dit brengt veel werk met zich mee. Om dit te voorkomen zet je in Socrates “loonheffingskorting toegepast” op “ja”;
- als de klant later toch nog een belastingaanslag ontvangt over die inkomsten (voor de inkomstenbelasting en inkomensafhankelijke Zvw), kan hij daarvoor algemene bijstand krijgen, ook als hij geen bijstand meer geniet.

#### 6.2.3.6 Pc-privé-regeling

Een klant doet mee met een pc-privéregeling. Voor de berekening hanteer je de 60%-berekening:

- tel 60% van het ingehouden bedrag voor de pc-privéregeling op bij de netto-inkomsten;
- in Socrates voer je het belastbaar inkomen na inhouding van het bedrag voor de pc-privéregeling in, zodat in Socrates de juiste loonheffingskorting geregistreerd staat.

##### 6.2.3.6.1 Levensloopregeling

Bij deelname aan een levensloopregeling stort de werkgever een deel van het bruto loon op een geblokkeerde rekening. Deze inhouding is een onderdeel van het inkomen. Hanteer voor de inhouding t.b.v. de levensloopregeling dezelfde berekening als bij de pc-privéregeling (zie 6.2.3.6 Pc-privé-regeling).

Sinds januari 2006 is in de wet opgenomen dat het opgebouwde tegoed van een levensloopregeling niet als middel voor de bijstand wordt aangemerkt (art 31, lid 2 onder o, Participatiewet). Maar komt de levensloop tot uitbetaling, dan geldt het opgebouwde tegoed als uitgesteld loon en wordt het bedrag wel als middel beschouwd. Verplichte opname van het spaartegoed is niet mogelijk.

#### 6.2.3.7 Vakantietoeslag

Bij inkomsten telt vakantietoeslag ook mee. Socrates voert die berekeningen uit als je bij invoer aangeeft dat er over de inkomsten aanspraak op vakantietoeslag bestaat.

Als er geen recht bestaat op vakantietoeslag, zoals bij freelance inkomsten of de ziektewetuitkering van het UWV, voer je dat zo in Socrates, dat vervolgens de gegevens zonder vakantietoeslag berekent.

#### 6.2.3.8 Niet-rechthebbende echtgenoot

Pas bij niet-rechthebbende echtgenoten de volgende regels toe:

- Als maar één van de echtgenoten recht heeft op bijstand, ontvangt de rechthebbende 50% van de van toepassing zijnde gehuwdennorm (art. 24 PW). Met het inkomen van de niet-rechthebbende partner houd je rekening, als de som van het bijstandsbedrag van de rechthebbende plus het inkomen van de niet-rechthebbende, meer bedraagt dan de norm voor gehuwden.
- Je verrekent het deel van het inkomen dat uitstijgt boven de gehuwdennorm;
- Als partners tijdelijk gescheiden leven, neem je het inkomen van de niet-rechthebbende partner alleen in aanmerking als dit hoger is dan de bijstandsnorm die voor hem zou gelden, als hij wel recht had op algemene bijstand;
- Voor de studerende niet-rechthebbende partner die studiefinanciering ontvangt ga je uit van het inkomen volgens art. 33 2e en 3e lid en eventuele andere inkomsten. Zie 6.2.3.9 Inkomen in natura, studiefinanciering (WSF), onderverhuur De toets op het gezamenlijke vermogen blijft onverkort van toepassing (zie ook 6.3.5 Niet-rechthebbende echtgenoot en co-ouder )

*Voorbeeld*
Twee personen (zonder kinderen) voeren een gezamenlijke huishouding en vragen een bijstandsuitkering aan. De een heeft geen inkomsten. De partner is jonger dan 27 jaar studeert, krijgt

studiefinanciering (hoger onderwijs)en heeft geen andere inkomsten. Voor de klant geldt de norm van 50% van de van toepassing zijnde gehuwdennorm. De studerende partner is niet-rechthebbend.

Om na te gaan of het inkomen van de studerende niet- rechthebbende partner invloed heeft op de uitkering van de klant, tel je de inkomens van de partners bij elkaar op. Bij niet rechthebbende partners zijn het tweede en derde lid van art 33 van belang. Daarin staan de bedragen die gelden in geval van WSF 2000 of een tegemoetkoming op grond van de WTOS.
.

Normen in onderstaand voorbeeld zijn van 2015

| | | |
|---|---|---|
| klant | 50% van de van toepassing zijnde gehuwdennorm | € 687,59 |
| partner | Art 33 lid 2 PW<br>Art 3.18 WSF 2000 | € 854,13 |
| | gezamenlijk inkomen | € 1.541,72 |

Voorzover dit bedrag de gehuwdennorm overschrijdt, wordt dit verrekend met de uitkering van klant.

| | |
|---|---|
| Dus gezamenlijk inkomen | € 1.541,72 |
| Gezinsnorm | € 1.375,18 |
| Overschrijding | € 166,54 |

Resultaat voor de uitkering:

| | |
|---|---|
| 50% van de van toepassing zijnde gehuwdennorm | € 687,59 |
| overschrijding | € 166,54 |
| uitkering klant | € 521,05 |

#### 6.2.3.9 Inkomen in natura en studiefinanciering (WSF)

*Inkomen in natura*
Bij inkomen in natura gaat het om de waardebepaling van in natura verkregen zaken. De klant “offert” een deel van zijn inkomen op voor vergoeding in natura (het “opgeofferde bedrag”). Soms staat inkomen in natura als inhouding op een loonstrook gespecificeerd. Is dat niet het geval, dan blijft de vraag: wat is de tegenwaarde van de zaken in natura uitgedrukt in geld?

Let bij inkomen in natura op de volgende zaken:

- ga na of er een wanverhouding is tussen het opgeofferde bedrag en de waarde van het inkomen in natura in het economisch verkeer;
- neem bij een ingehouden bedrag voor de koop van goederen met bedrijfskorting het nettoloon plus de inhouding (het opgeofferde bedrag) in aanmerking;

- als het inkomen in natura objectief gezien een veel hogere waarde heeft dan het opgeofferde bedrag, is er sprake van een gift (zie 6.2.1.8 Giften);
- ga na of het inkomen in natura objectief veel minder is dan de opgeofferde waarde aan inkomen.

*Studerenden die recht op bijstand hebben*
Zie voor het recht op bijstand voor studerenden 4.3 Studerenden. Voor wat betreft het bepalen van het inkomen uit studiefinanciering (WTOS en WSF) geldt het volgende.
In artikel 33, lid 2 van de WWB is vastgelegd welke bedragen op de bijstand gekort moeten worden voor een studerende die recht heeft op bijstand en inkomen heeft uit WSF. Bij de vaststelling van deze normbedragen voor levensonderhoud is al rekening gehouden met een eventuele rentedragende lening en de ouderlijke bijdrage. Die bedragen moeten dan ook niet nog een keer worden gekort. Inkomsten uit arbeid van de studerende moeten wel op de uitkering worden gekort, tenzij deze al op de WSF zijn gekort.
In artikel 33, lid 3 van de Participatiewet is vastgelegd welke bedragen op de bijstand gekort moeten worden voor een studerende die recht heeft op bijstand en inkomsten heeft uit WTOS.

*Studerenden die geen recht op bijstand hebben.*
In artikel 33, lid 2 en 3 van de Participatiewet is vastgelegd met welke bedragen rekening moet worden gehouden voor een studerende die geen recht heeft op bijstand en inkomen heeft uit WSF/WTOS.

. Als de studerende partner naast studiefinanciering andere inkomsten heeft, moeten deze bij de inkomsten voor levensonderhoud uit studiefinanciering opgeteld worden.

#### 6.2.3.10 Inkomsten uit onderverhuur/kostganger

Inkomsten uit onderhuur of kostgeld worden in mindering gebracht op de uitkering van de onderverhuurder, met uitzondering van een klein gedeelte van de (onder)huurprijs of kostgeld.
Voor het gedeelte om een deel van de (onder)huurprijs of kostgeld niet in aanmerking te nemen, is aansluiting gezocht bij de berekening van het vrij te laten bedrag in de schuldsanering. In de vtlb rapporten van de Recofa staat beschreven welke inkomsten in aanmerking moeten worden genomen binnen de schuldsanering. Hierbij worden forfaitaire bedragen (op dagbasis) buiten beschouwing gelaten. Omgerekend naar maandbedragen, levert dit het volgende op:

| Kosten | nutsvoorzieningen | maaltijden |
|---|---|---|
| per maand | € 65,00 | € 290,00 |

Dit betekent dat de (onder)huurprijs in aanmerking wordt genomen, minus het bovenstaande maandbedrag voor stijgende kosten nutsvoorzieningen. Als er sprake is van een kostganger, wordt ook het actuele maandbedrag kosten maaltijden niet in aanmerking genomen.
Het buiten beschouwing laten van een deel van de (onder)huurprijs of het kostgeld, geldt per onderhuurder of kostganger. Wanneer er sprake is van vier of meer onderhuurders of kostgangers, dan zou er sprake kunnen zijn van de uitoefening van een (pension)bedrijf. Het is mogelijk dat belanghebbende hierdoor als zelfstandige in de zin van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) wordt aangemerkt.

*Juridische grondslag*

artikel 33 lid 4, Participatiewet

#### *6.2.3.11 Onder de Pannen*

In het project van de Regenbooggroep, WPI en Onderwijs, Jeugd en Zorg (OJZ) kunnen daklozen voor maximaal een jaar een kamer huren bij een Amsterdammer met een kamer over. Hiervoor betaalt de huurder een commerciële huurprijs.

Voor dit project zet WPI de kostgangersregeling in wanneer een bijstandsgerechtigde een kamer wil verhuren aan een dakloze. De bijstandsgerechtigde mag per maand in totaal maximaal € 355,- houden (65 + 290 euro) wanneer hij een kostganger in huis neemt. De kostgever mag het volledige bedrag houden, ook als de kosten die hij maakt lager zijn. Een harde eis voor de kostgever (verhuurder) is dat hij voorziet in drie maaltijden per dag voor de kostnemer (huurder). Er hoeft niet gekookt of gezamenlijk gegeten te worden, wel moet dagelijks een hoeveelheid eten voor drie maaltijden in huis aanwezig zijn. In aanmerking komen voor de kostgangersregeling van WPI kan alleen via de Regenbooggroep (RBG). De RBG houdt intakes met alle geïnteresseerden, matcht de koppels, berekent de hoogte van de huur, zorgt voor de ondertekening van de overeenkomsten en begeleidt de deelnemers. Alle afspraken en voorwaarden worden vastgelegd in een kostgangersovereenkomst die huurder en verhuurder beide tekenen. Deze overeenkomst staat juridisch gelijk aan een huurovereenkomst en is bindend.
De Regenbooggroep zorgt ervoor dat de huurovereenkomst (kostgangersovereenkomst) aan WPI wordt gestuurd. Deze overeenkomst is het bewijs dat de klant meedoet aan Onder de Pannen en dat er maximaal 355 euro bovenop de uitkering gehouden mag worden. De taak van WPI is ervoor te zorgen dat de klanten die meedoen aan Onder de Pannen niet gekort worden op de inkomsten uit de kostgangersregeling.

Twee rekenvoorbeelden:
A)
Totale huurprijs per maand: € 400,- (o.b.v. puntentelling)
Korting op de uitkering is € 45,-
Boodschappen per maand: € 150,- (vast bedrag)
**Opbrengst kostgever per maand: 355- 150 = € 205,-**

B)
Totale huurprijs per maand: € 350,- (o.b.v. puntentelling)
Korting op de uitkering is € 0,-
Boodschappen per maand: € 150,- (vast bedrag)
**Opbrengst kostgever per maand: 350 – 150 = € 200,-**

Uit de opbrengst moet de kostgever nog wel zelf de aannemelijke verhoging van de kosten van de nutsvoorzieningen betalen.

#### 6.2.3.12 Noppes

De vereniging Noppes heeft in 1993 een puntensysteem opgezet. De leden van Noppes ontvangen deze punten (noppes) door het uitwisselen van goederen en diensten, zoals klussen, oppassen, tekstschrijven, computerhulp, etc. Een noppes is niet om te zetten in geld, maar staat volgens de vereniging gelijk aan 1 euro. De punten die worden verdiend, kunnen aan een andere dienst of tweedehands goederen worden besteed. Noppes hanteert een richtlijn van 5 á 7 noppes per uur.
De verdiende noppes hebben in principe geen gevolgen voor de uitkering, maar kunnen wel richtinggevend zijn voor de re-integratie. Uit de uitgevoerde diensten kan namelijk de interesse en mogelijkheden van de klant blijken. Dit kan reden zijn om re-integratieverplichtingen op te leggen of te wijzigen. Het kan ook voorkomen dat vanwege de duur en aard van de werkzaamheden van klant kan worden gevraagd de werkzaamheden voor geld i.p.v. noppes te verrichten.

#### 6.2.3.13 Vrijlating oudedagsvoorziening

Klanten van 65 jaar en ouder hebben vaak naast hun AOW nog een eigen pensioenvoorziening. Dat kan een lijfrentepolis of een werkgeverspensioen zijn. Laat zulke aanvullende pensioenuitkeringen buiten beschouwing, afhankelijk of het een alleenstaande (ouder) of gehuwden betreft.

Een overzicht van alle normen vind je bij Afdelingsberichten/normkaartjes.

#### 6.2.3.14 Toeslagenwet (TW)

De Toeslagenwet geeft een aanvulling op de WW-, Ziektewet- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (WAO, WIA, Wajong en Waz) of op loondoorbetaling bij ziekte in het tweede ziektejaar als het totale (gezins-)inkomen onder het geldende sociaal minimum ligt. De toeslag is een voorliggende voorziening. Controleer dus altijd of een aanvrager met een bovengenoemde uitkering een toeslag heeft aangevraagd.

De TW kent nog maar één maximeringsbepaling, namelijk: iemand die minder verdiende dan het relevante sociaal minimum, krijgt geen volledige toeslag. De TW en de uitkering (WW, WAO etc.) samen kunnen namelijk niet hoger zijn dan het laatstverdiende inkomen.

Geen recht op TW:

- hebben bij hun (pleeg)ouders inwonende kinderen tot 21 jaar;
- heeft iemand met een partner, geboren ná 31-12-1971, tenzij er een kind jonger dan 12 tot het huishouden behoort. (Deze voorwaarde is destijds ingevoerd in het kader van de 1990-maatregel. De achtergrond bij deze maatregel was het bevorderen van de economische zelfstandigheid van personen.).

Het aanvraagformulier ‘Toeslag aanvragen’ kan gedownload worden van UWV site. De code van het formulier is WW14001700.

#### 6.2.3.15 Ontslagvergoeding

Volgens vaste jurisprudentie (zie bijvoorbeeld LJN AX8728 en AU9495) moet een ontslagvergoeding worden aangemerkt als inkomsten bestemd om te voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan voor de periode na het ontslag, tenzij voldoende en ondubbelzinnig blijkt dat deze vergoeding een andere bestemming heeft. Het kan zijn dat de duur waarop de ontslagvergoeding betrekking heeft al blijkt uit de brief van de werkgever of de uitspraak van de rechter. Als dat niet het geval is en de vergoeding bestemd is voor opvang van de loonderving na het ontslag, dan bereken je de periode door het netto bedrag van de ontslagvergoeding te delen met het verschil tussen het loon vóór en de uitkering ná ontslag. Stel dat de ontslagvergoeding € 4.000 is, het voorheen ontvangen loon netto € 1.500 en de uitkeringshoogte € 1.100 is, dan is de periode 4.000/(1.500 - 1.100) = 10 maanden.

### 6.2.4 Werkzaamheden op bescheiden schaal

Op 17 januari 2012 heeft het college van B&W besloten dat de bescheidenschaalregeling voortaan alleen bedoeld is voor klanten die gebruikmaken van de voorbereidingsperiode bij Eigen Werk. Uitzonderingen zijn alleen mogelijk op grond van bijzondere omstandigheden. In alle gevallen dient Team Zelfstandigen hiervoor toestemming te geven.

*Als klant aangeeft op bescheiden schaal werkzaamheden als zelfstandige te willen uitvoeren terwijl klant niet de voorbereidingsperiode bij Eigen Werk volgt, dan moet hij contact opnemen met team Zelfstandigen om te laten beoordelen of er sprake is van bijzondere omstandigheden die een uitzondering op de hoofdregel rechtvaardigen*.

Daarnaast is besloten dat de bescheidenschaalregeling voortaan wordt uitgevoerd door Team Zelfstandigen. De regeling bescheidenschaal is daarom opgenomen in 14.3.3 Regeling bescheiden schaal.

*Het verlenen van toestemming (of de afwijzing) voor de Bescheiden Schaal Regeling en de jaarlijkse afrekeningen worden uitgevoerd door team Zelfstandigen. De afhandeling van de inkomstenverklaringen wordt uitgevoerd door het Werkplein waar de klant onder valt. Het is technisch namelijk niet mogelijk om de inkomstenverklaringen door team Zelfstandigen te laten afhandelen.*

#### 6.2.4.1 De voorwaarden van de bescheidenschaalregeling

Voor klanten die voor 17 januari 2012 al gebruik maakten van de bescheidenschaalregeling en die geen traject bij Eigen Werk volgen, geldt een afbouwregeling tot eind 2012. Voor hen gelden dan ook nog onderstaande voorwaarden.
Een klant kan gebruik maken van de regeling onder de volgende voorwaarden:

- de werkzaamheden zijn van bescheiden omvang en nemen gemiddeld maximaal 23,5 uur per week in beslag. Dat is een omrekening van het urencriterium die de Belastingdienst hanteert voor de zelfstandigenaftrek (1225 uur per jaar);
- echtparen werken samen ook maximaal 23,5 uur per week gemiddeld;
- de klant houdt een administratie bij van de gewerkte uren;
- de klant is volledig beschikbaar voor de arbeidsmarkt en voldoet aan de arbeidsverplichtingen, tenzij de klant ontheffing heeft van de arbeidsverplichtingen;
- de klant kan op korte termijn zonder problemen zijn zelfstandig werk staken voor werkaanvaarding of deelname aan een noodzakelijke voorziening. Wijs de klant hier nadrukkelijk op en laat hem daarvoor tekenen;
- controleer regelmatig of de klant wel voldoende en reëel solliciteert;
- om misbruik van de regeling te voorkomen, moet je streng de hand houden aan naleving van de arbeidsverplichting;
- de bedrijfsmatige activiteiten moeten aan de wettelijke vestigingseisen voldoen. Voor veel (handels)activiteiten is geen vergunning vereist. Je vindt hierover van alles op de website van de Kamer van Koophandel en voor gemeentelijke vergunningen op de website van de gemeente Amsterdam, Loket Amsterdam (Ondernemer, doorklikken naar Vergunningen en ontheffingen voor ondernemers);
- als de klant vergunningen heeft, moet hij die kunnen tonen;
- er mag geen concurrentievervalsing zijn. De klant moet de gebruikelijke marktprijzen vragen voor zijn product of dienst;
- de klant moet een deugdelijke boekhouding voeren. Dit is een eis van zowel de Dienst Werk en Inkomen als van de Belastingdienst. De administratie bevat tenminste de opeenvolgend genummerde facturen, uitgebrachte offertes, ontvangen opdrachten, rekeningen en andere bewijzen van gemaakte beroepskosten en de bankafschriften.
- de boekhouding bestaat uit een kasboek, jaarcijfers (balans, resultatenrekening en toelichting) en de BTW-boekhouding;
- het jaarinkomen mag maximaal € 7.578,- (bedrag 2013: €7.511) bedragen. Inkomen is hier de belastbare winst, dat wil zeggen omzet minus bedrijfskosten.

Bovenstaande voorwaarden gelden ook voor klanten die geen gebruik maken van de bescheidenschaalregeling, maar die hun inkomsten maandelijks op de IV opgeven. Deze klanten moeten echter per maand de opbrengsten (verkopen) verantwoorden en kunnen de beroepskosten niet van de opbrengsten aftrekken.

### 6.2.5 Belastingen

Sinds de invoering van de Wet Inkomstenbelasting 2001 zijn de diverse tariefgroepen en de belastingvrije sommen vervangen door heffingskortingen. Heffingskortingen zijn kortingen op de te betalen belasting en premies volksverzekering.

Er zijn twee soorten heffingskortingen:

- heffingskortingen die worden verrekend met de loonbelasting (loonheffingskortingen);
- heffingskortingen die iemand rechtstreeks van de Belastingdienst ontvangt (voorlopige aanslag)

1. *Loonheffingskortingen* (verrekend met de loonbelasting) zijn
(zie ook 6.2.5.14 Aanvragen heffingskortingen via voorlopige aanslag):
• algemene heffingskorting (ontvangt iedere klant, via het loon/de uitkering), zie uitzondering bij punt 2
• arbeidskorting (ontvangt degene die werkt)
• ouderenkorting (> 65 jaar)
• alleenstaande-ouderenkorting (> 65 jaar)
• jonggehandicaptenkorting (geen middel voor personen ouder dan 27 jaar)
Deze kortingen worden dus *niet* bij de Belastingdienst aangevraagd.

   Heeft klant *uitsluitend bijstand*, dan verrekent de gemeente de gehele algemene heffingskorting bij de afdracht van loonbelasting en premies volksverzekeringen aan de Belastingdienst na afloop van het jaar. Dit geldt ook voor de partner, aangezien beiden bijstand ontvangen. De gemeente functioneert in deze situatie als “werkgever”. De klant merkt hier niets van.

   Heeft klant *naast de bijstand inkomsten of een andere uitkering*, dan vraagt klant met het formulier ‘Opgaaf gegevens voor de loonheffingen’ de werkgever of andere uitkerende instantie om de loonheffingskorting toe te passen (in dit geval de algemene heffingskorting en de arbeidskorting). Hierdoor ontvangt de klant een hoger netto inkomen en hoeft er minder aanvullende bijstand te worden verstrekt.

   Voor verrekening bij andere uitkering dan algemene bijstand zie 6.2.5.31 Overige regelingen.

*Heffingskortingen* die rechtstreeks (na aanvraag) via een *voorlopige aanslag* van de Belastingdienst worden ontvangen:
• algemene heffingskorting minstverdienende partner, deze vraagt men aan indien de nettobijstand van de minstverdienende zo laag wordt dat over de bijstand niet de gehele algemene heffingskorting benut kan worden. Dit ontstaat wanneer één van de partners naast de bijstand extra loon of een andere uitkering ontvangt (middel)
• alleenstaande-ouderkorting (middel) (tot en met 2014)
• het inkomensafhankelijk deel van de alleenstaande-ouderkorting (middel) tot en met 2014.
• inkomensafhankelijke combinatiekorting (middel) Heffingskortingen via een voorlopige aanslag worden onder bepaalde voorwaarden alleen ontvangen door alleenstaande ouders en fiscale partners.

Zie voor meer uitgebreide informatie de relevante paragrafen in dit hoofdstuk.

### 6.2.5.1 Heffingskortingen

De algemene heffingskorting geldt voor alle klanten. Bovenop de algemene heffingskorting kunnen ook nog één of meer heffingskortingen komen. Voor de klanten van de Dienst Werk en Inkomen hangt dat af van hun persoonlijke situatie.

Een voorbeeld: klanten van 65 jaar en ouder hebben een lagere heffingskorting. Dit komt omdat zij vrijgesteld zijn voor de AOW-premieheffing.

Let op: het totale bedrag aan heffingskortingen kan nooit hoger zijn dan het bedrag dat een klant aan belasting moet betalen.

Hieronder staat een overzicht van de heffingskortingen die via de loonbelasting lopen. Hun verzamelnaam is de loonheffingskorting (LHK):

- de algemene heffingskorting* (AHK)
- de arbeidskorting** (AK)
- de ouderenkorting (OK) (alleen bij AOW)
- de alleenstaande-ouderenkorting (alleen bij AOW)
- de jonggehandicaptenkorting (alleen bij Wajong)

* Soms wordt de algemene heffingskorting niet via de loonheffing verrekend
** In bijzondere situaties, bijvoorbeeld bij Alfahulpen, kan de arbeidskorting via de voorlopige aanslag lopen.

De heffingskortingen die via een voorlopige aanslag rechtstreeks door de Belastingdienst worden uitbetaald, zijn:

- alleenstaande-ouderkorting (AOK) tot en met 2014
- inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK)
- de algemene heffingskorting voor de minstverdienende partner (AHKmp)

Klanten die recht hebben op heffingskortingen die rechtstreeks door de Belastingdienst worden uitbetaald, krijgen deze automatisch of moeten deze aanvragen. Zodra ze deze ontvangen, moeten ze dat opgeven bij de inkomensconsulent. Als deze kortingen middelen zijn in de definitie van de Participatiewet, past de gemeente een korting toe op de uitkering.

#### 6.2.5.2 Overzicht van de heffingskortingen

De actuele bedragen van heffingskortingen vind je op intranet onder Heffingskortingen.

#### 6.2.5.3 Algemene heffingskorting (AHK)

Elke belastingplichtige heeft recht op de algemene heffingskorting (AHK). De werkgever of uitkerende instantie verrekent de AHK met de verschuldigde loonbelasting.

##### 6.2.5.3.1 Algemene heffingskorting minstverdienende partner (AHKmp)

*Partners met weinig of geen inkomen*
Bij fiscale partners waarbij één van de twee partners naast de uitkering ook nog een inkomen heeft uit loon of een andere uitkering, heeft de ander recht op de algemene heffingskorting minstverdienende partner. Deze heffingskorting wordt door de Belastingdienst rechtstreeks aan de partner uitbetaald.

Werkt of gaat één van beide partners werken dan bestaat recht op de AHKmp als het belastbaar inkomen van de minstverdienende partner minder dan het bedrag uit de heffingskortingentabel.

*Toepassing in de praktijk*
Er is recht op een voorlopige aanslag van de algemene heffingskorting voor de minstverdienende partner met alleen bijstand als de nettobijstandsuitkering voor die partner lager is dan ongeveer € 488 gemiddeld per maand.

Let op: een bijstandsuitkering moet je voor gelijke delen aan elk van beide partners toerekenen.

Voorbeeld:

| | |
|---|---|
| Gehuwdennorm | € 1.000,- |
| af: Inkomen klant | € 600,- |
| nettobijstandsuitkering | € 400,- |

Het inkomen van de klant bedraagt:

€ 600,- + € 200,- (de helft van € 400,-) = € 800,-.

Het bijstandsinkomen dat aan de partner wordt toegerekend, bedraagt:

€ 200,- (de helft van € 400,-).

De partner moet dus een verzoek voorlopige aanslag algemene heffingskorting minstverdienende partner indienen. Hij geeft daarbij zijn geschatte jaarinkomen op. Als dat moeilijk is te schatten, bijvoorbeeld omdat de inkomsten van de klant of de partner onregelmatig zijn, kan de teruggaaf na afloop van het jaar via een aangifte inkomstenbelasting worden aangevraagd. Bewaak dit wel.

#### 6.2.5.3.2 Afschaffing dubbele heffingskorting

Vanaf 1 januari 2012 wordt de toepassing van de dubbele algemene heffingskorting (AHK) geleidelijk, in een periode van 20 jaar, afgeschaft. Op dit moment wordt bij het bepalen van de nettogezinsnorm twee keer de volledige AHK toegepast. De komende 20 jaar zal iedere keer op 1 januari en op 1 juli de AHK van de partner met 2,5% worden verlaagd. De nettogezinsuitkering wordt daardoor lager. Omdat de verlaging heel geleidelijk gaat en samenvalt met de indexering van de normen per 1 januari en 1 juli zal dit naar verwachting niet leiden tot een verlaging van de nettouitkering, maar tot een geringere verhoging. Deze wijziging heeft gevolgen voor de hoogte van alle nettobijstandsuitkeringen. De gezinsnorm geldt namelijk als basis voor de alleenstaande(ouder)norm (50% van de gezinsnorm) en de kostendelersnormen.

Voor de werkprocessen heeft deze wijziging geen gevolgen. Ieder half jaar worden in *collectief wijzigen* de nieuwe normen doorgevoerd. De fiscale componenten AHK klant en AHK partner blijven overigens wel gelijk, voor zowel klanten als partner. Dat is omdat in het bruto-nettotraject beide klanten recht hebben op de helft van de uitkering, dus allebei een inkomen hebben en dus ieder gebruik kan maken van de volledige AHK.

#### 6.2.5.4 Arbeidskorting (AK)

Doel van de arbeidskorting is om betaald werk aantrekkelijker te maken. De arbeidskorting is bestemd voor werkenden in loondienst, met winst uit onderneming en resultaat uit overige werkzaamheden. De hoogte van de arbeidskorting is afhankelijk van het totale bedrag aan inkomsten uit huidige arbeid. Sommige ouderen hebben daarnaast recht op de werkbonus.6.2.5.5 Ouderenkorting (OK)

Mensen van 65 jaar of ouder, komen in aanmerking voor de ouderenkorting. Op welk moment in het jaar een klant jarig is, doet er niet toe. Ook als de klant bijvoorbeeld in het begin van het jaar 65 wordt, heeft hij over dat hele jaar recht op de ouderenkorting.

#### 6.2.5.6 Alleenstaande-ouderenkorting

Iemand heeft recht op deze korting als hij recht heeft op een AOW-uitkering voor alleenstaande of alleenstaande ouder.

#### 6.2.5.7 Jonggehandicaptenkorting

Jongeren met een Wajonguitkering komen in aanmerking voor een jonggehandicaptenkorting. De instelling die de Wajonguitkering uitbetaalt, geeft een extra aftrek op de in te houden loonheffing. Hierdoor gaat de netto-uitkering omhoog.
Deze korting is voor personen ouder dan 27 geen middel in de zin van de Participatiewet (artikel 31, lid 2 onder c). Voor jongeren onder de 27 jaar wordt de jonggehandicaptenkorting wel tot de middelen gerekend (artikel 31 lid 5).

#### 6.2.5.8 Kindgebonden budget

Het kindgebonden budget is een bijdrage in de kosten van het levensonderhoud van kind(eren). Vanaf 2009 vervangt het kindgebonden budget de kindertoeslag. De kinderbijslag blijft gewoon bestaan.

Als een klant kinderen heeft onder de 18 jaar, kan hij misschien een kindgebonden budget krijgen. De klant krijgt in ieder geval kinderbijslag. De hoogte van het kindgebonden budget is afhankelijk van:

- het aantal kinderen jonger dan 18 jaar
- het gezamenlijke inkomen van beide partners
- de mate waarin het kind(eren) wordt onderhouden
- nationaliteit aanvrager

Het kindgebonden budget is geen middel in de zin van de Participatiewet.
Het kindgebonden budget kan worden aangevraagd via de belastingdienst.

Sinds 1 januari 2015 ontvangt de alleenstaande ouder een uitkering die even hoog is als de uitkering voor een alleenstaande. Het verschil in uitkering ten opzichte van 2014 is 20% van het wettelijk sociaal minimum. In plaats van deze 20% ontvangt de alleenstaande ouder sinds 1 januari 2015 een hoger kindgebonden budget van de Belastingdienst. Dit wordt wel de alleenstaandeouderkop of ALO-kop genoemd.

Om het kindgebonden budget te krijgen, moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:
1 er is geen toeslagpartner
2 er zijn 1 of meer kinderen jonger dan 18
3 er wordt kinderbijslag ontvangen.
Het kindgebonden budget wordt uitbetaald aan de aanvrager van de kinderbijslag

**De ALO-kop geldt alleen voor alleenstaande ouders die geen toeslagpartner hebben. Zie verder onder 6.2.5.14.16.2.5.9 Alleenstaande-ouderkorting (AOK) tot en met 2014**

In 2011 zijn de alleenstaande-ouderkorting en de aanvullende alleenstaande-ouderkorting samengevoegd. Deze heffingskorting heet sindsdien de alleenstaande-ouderkorting en bestaat uit één bedrag.
Een klant kon tot en met 2014 voor de alleenstaande-ouderkorting in aanmerking komen onder de volgende voorwaarden:

- de alleenstaande ouder heeft in het voorafgaande kalenderjaar meer dan 6 maanden geen fiscale partner
- een huishouden voert met een kind dat hij meer dan zes maanden in belangrijke mate onderhoudt en dat op het zelfde adres ingeschreven staat
- deze huishouding voert met minimaal 1 kind dat op 1 januari van het voorgaande kalenderjaar de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt

N.B: een alleenstaande ouder die inwoont bij de ouders of een kamer huurt, heeft alleen recht op de alleenstaande-ouderkorting als hij beschikt over een eigen keuken en eigen badkamer.

Wat wil zeggen een kind “in belangrijke mate onderhouden”?

- als een ouder een kind voor een minimaalbedrag per kwartaal onderhoudt, of;
- als er recht bestaat op kinderbijslag voor dat kind.

Wanneer kan een kind in zijn eigen levensonderhoud voorzien?

- als het inkomen van het kind meer dan 35% van het nettominimumloon bedraagt: in dat geval bestaat er geen recht op alleenstaande-ouderkorting.

De hoogte van de alleenstaande-ouderkorting bedraagt € 947,00 in 2014. Dit bedrag wordt vermeerderd met 4,3% van het verdiende inkomen maar maximaal met € 1.319,00 per jaar als het te onderhouden kind op 1 januari van het voorgaande kalenderjaar nog geen 16 jaar is.

Gezien deze voorwaarden hebben vrijwel alle (werkende) alleenstaande ouders met een uitkering van de gemeente recht op de alleenstaande-ouderkorting. Zie voor uitzonderingsgevallen 6.2.5.20 Consequenties van definitieverschillen.

Let op: de alleenstaande-ouderkorting wordt vrijwel altijd volledig uitbetaald (zie hiervoor ook bij "indikken" in 6.2.5.17 Uitbetaling voorlopige aanslag heffingskortingen). Als kinderalimentatie een substantieel deel van het inkomen uitmaakt, is minder belasting verschuldigd, en kan het bedrag van de alleenstaande-ouderkorting lager uitvallen. Dit kan ook het geval zijn als de alleenstaande ouder naast de bijstand inkomen uit arbeid heeft en de inkomensafhankelijke combinatiekorting ontvangt. De lagere alleenstaande-ouderkorting wordt op de uitkering in mindering gebracht.

### 6.2.5.10 Aanvullende alleenstaande-ouderkorting (AnAOK) tot en met 2014

In 2011 zijn de alleenstaande-ouderkorting en de aanvullende alleenstaande-ouderkorting samengevoegd. Deze heffingskorting heet voortaan de alleenstaande-ouderkorting en bestaat uit één bedrag. Zie verder onder 6.2.5.9 Alleenstaande-ouderkorting (AOK).

### 6.2.5.11 Inkomensafhankelijke combinatiekorting

Ouder(s) met een jong kind krijgen de inkomensafhankelijke combinatiekorting als zij met inkomen uit werk of winst uit onderneming in hun bestaan voorzien. Het maakt niet uit of de ouder alleenstaand is of niet.

De voorwaarden zijn:

- het inkomen is inclusief vakantietoeslag hoger dan het bedrag als aangegeven in de heffingskortingentabel;
- in het kalenderjaar maakt het kind ten minste 6 maanden deel uit van het huishouden;
- op 1 januari van het kalenderjaar is het kind jonger dan 12 jaar;
- het kind staat al die tijd op hetzelfde adres ingeschreven.

De inkomensafhankelijke combinatiekorting bedraagt maximaal € 2.133 in 2012. De korting bestaat uit een basisbedrag en een percentage van 4% van het inkomen boven een bepaalde grens. Zie de tabel met heffingskortingen.

Gezien de voorwaarden hebben alle alleenstaande ouders met inkomsten uit loon, winst uit onderneming of resultaat uit werkzaamheden recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Voor fiscale partners geldt dat als de inkomsten uit loon, winst uit onderneming of resultaat uit werkzaamheden van beiden even hoog zijn, de oudste belastingplichtige recht heeft op de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Zijn beide inkomsten niet even hoog, dan heeft de minstverdienende partner recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting.

### 6.2.5.12 Verrekening van heffingskortingen met loonbelasting

Met het formulier 'Opgaaf gegevens voor de loonheffingen' vraagt een klant om de loonheffingskorting bij de werkgever of een uitkerende instantie toe te passen. De werkgever of uitkerende instantie verwerkt de loonheffingskorting zodat de klant het juiste nettoinkomen krijgt.
Het formulier 'Opgaaf gegevens voor de loonheffingen', blijft geldig tot het moment dat klant een nieuwe invult. Dit moet hij doen als zijn omstandigheden gewijzigd zijn.

*Alleen bijstand*
Als een klant uitsluitend bijstand ontvangt, verrekent de gemeente de loonheffingskorting bij de afdracht aan de Belastingdienst na afloop van het jaar. De gemeente functioneert in deze situatie als "werkgever".

*Inkomsten naast de bijstandsuitkering*
Als een klant bijstand ontvangt, als aanvulling op eigen (loon)inkomsten of een andere uitkering, dan moet de loonheffingskorting (LHK) eerst bij de werkgever of andere uitkeringsinstantie te gelde

worden gemaakt. Kan de LHK niet volledig op dat inkomen worden toegepast, dan wordt de resterende LHK op de bijstandsuitkering te gelde gemaakt.

Voor IOAW/Z zie 6.2.5.31 Overige regelingen.

#### 6.2.5.13 Toepassing van de loonheffingskorting

Het is wenselijk dat de werkgever of uitkerende instantie de loonheffingskorting toepast. Gebeurt dit niet, dan valt het nettoloon lager uit, waardoor de gemeente meer nettobijstand moet verstrekken.

Let daarom op het volgende.

- Laat de klant dan een nieuw formulier 'Opgaaf gegevens voor de loonheffingen' invullen;
- Controleer aan de hand van de IV en loonspecificatie of dit ook werkelijk gebeurd is.

*De inkomstenspecificatie*
Op de inkomstenspecificatie van de klant staat in de meeste gevallen of de loonheffingskorting is toegepast. Achter de rubriek "loonheffingskorting" staat dan een "1" of een "J" vermeld.

Staat op de inkomstenspecificatie geen rubriek "loonheffingskorting" vermeld, dan bepaal je aan de hand van de ingehouden loonheffing of de loonheffingskorting wel of niet bij de werkgever wordt toegepast. Als er geen loonheffingskorting is toegepast, is de loonheffing ongeveer 1/3 deel van het belastbaar inkomen (zie ook de groene en witte tabellen).

#### 6.2.5.14 Aanvragen heffingskortingen via voorlopige aanslag

Met het (digitale) formulier Verzoek of wijziging voorlopige aanslag kunnen de relevante heffingskortingen worden aangevraagd. Dit formulier moet ook gebruikt worden als er wijzigingen in de woon-, leef- en inkomstensituatie van de klant optreden die gevolgen hebben op de voorlopige aanslag.

Teruggaaf kan ook na afloop van het jaar via het aangifteprogramma op www.belastingdienst.nl.

##### 6.2.5.14.1 Fiscaal partnerschap en toeslagpartnerschap

Fiscaal partnerschap is belangrijk voor het aanvragen van heffingskortingen. Als er geen sprake is van fiscaal partnerschap, bestaat er geen recht op de algemene heffingskorting minstverdienende partner.

De Wet inkomstenbelasting verstaat onder fiscale partners:
- echtgenoten/geregistreerde partners, ongeacht of zij samenwonen of op hetzelfde adres staan ingeschreven in BRP;
- ongehuwde meerderjarigen die samen staan ingeschreven op hetzelfde woonadres in de BRP en daarbij

- een notarieel samenlevingscontract hebben, of
- een woning hebben waarvan beiden gezamenlijk eigenaar zijn, of
- samen een kind hebben, of
- een kind van de andere partner hebben erkend, of
- aangewezen zijn als gerechtigde tot het partnerpensioen, of
- een minderjarig kind van een van hen in huis hebben.

Ex-partners worden niet langer als fiscaal partners aangemerkt:
- in het jaar van scheiding van tafel en bed, vanaf het moment van uitschrijving uit de BRP;
- als zij niet meer op hetzelfde woonadres in de BRP zijn ingeschreven, vanaf het moment dat een verzoek tot echtscheiding (resp. van tafel en bed) is ingediend bij de rechtbank.

**Let op**: De minstverdienende partner die niet aan de voorwaarden voldoet voor het fiscaal partnerschap komt niet in aanmerking voor de algemene heffingskorting minstverdienende partner.

Toeslagpartnerschap

Toeslagpartnerschap is belangrijk voor het aanvragen van de toeslagen. Indien aan de voorwaarden van fiscale partners wordt voldaan is sprake van een toeslagpartner.
De overige voorwaarden zijn:

- Partner is bloedverwant in de 1e graad en beiden zijn ouder dan 27 jaar en er is een minderjarig kind

- Zijn er nog meer medebewoners die 18 jaar of ouder zijn, dan is er geen toeslagpartner

Gebruik het hulpmiddel bij de belastingdienst:
http://www.belastingdienst.nl/rekenhulpen/toeslagpartner/

Uitzonderingen:

Ex-partners worden niet langer als toeslagpartners aangemerkt:
- vanaf het moment dat een verzoek tot echtscheiding (resp. van tafel en bed) is ingediend bij de rechtbank.
- bij ontbinding van partnerschap;
- als zij niet meer op hetzelfde woonadres in de BRP zijn ingeschreven,
- partners in een opvangwoning. Op verzoek kan vanaf januari 2015 de partnerschap beëindigd worden.

Voor de huurtoeslag gelden andere uitzonderingen. Zie daarvoor
http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/toeslagen/huurtoeslag/

#### 6.2.5.14.2 Afwijzing voorlopige aanslag door de Belastingdienst

Heeft klant één of meer heffingskortingen aangevraagd en er blijkt geen recht te bestaan, dan ontvangt klant geen bericht (afwijzingsbeschikking) van de Belastingdienst.

#### 6.2.5.15 Klanten met recht op voorlopige aanslag

Klanten die recht hebben op één of meer heffingskortingen via een voorlopige aanslag zijn:

- tot en met 2014 alleenstaande ouders met inwonende kinderen jonger dan 18 jaar;
- minst verdienende partner met kind jonger dan 12 jaar;
- fiscaal partners waarvan de één naast de bijstandsuitkering ook loon of een andere uitkering ontvangt, waardoor de ander de zogenaamde minst verdienende partner is.

#### 6.2.5.16 Werkwijze Belastingdienst

Voor het verkrijgen van een voorlopige aanslag heffingskortingen, hanteert de Belastingdienst voortaan onderstaande werkwijze:

Ontving klant in een voorlopige aanslag en heeft hij in het volgende jaar weer recht op deze voorlopige aanslag, dan ontvangt hij een beschikking voorlopige aanslag voor dat nieuwe jaar die gebaseerd is op de voorlopige teruggaaf over het voorgaande jaar en overige gegevens die bij de Belastingdienst bekend zijn.

Wijziging of stopzetting van de voorlopige aanslag moet worden doorgegeven aan de Belastingdienst met het aangifteprogramma en aan de gemeente Amsterdam.

Het team Functioneel Beheer (van de afdeling ICT) ontvangt ieder jaar van de Belastingdienst een bestand met alle toegekende heffingskortingen. Deze heffingskortingen worden centraal ingevoerd.

•

#### 6.2.5.17 Uitbetaling voorlopige aanslag heffingskortingen

De Belastingdienst verwerkt de aanvragen voor voorlopige aanslag binnen 14 dagen. Toekenning van de voorlopige aanslag is periodiek. Deze begint in de kalendermaand die volgt op de datum van de aanvraag.

Voorbeeld:
Als de voorlopige aanslag voor 1 december van het voorafgaande kalenderjaar is aangevraagd, betaalt de Belastingdienst voor het eerst uit op 15 januari en vervolgens in maandelijkse termijnen.

*Uitzondering bij maandelijkse betaling*
Als het totaalbedrag van de voorlopige aanslag minder is dan € 23,- per maand, betaalt de Belastingdienst dit in één keer uit; in de regel in januari. Zulke bedragen hebben meestal betrekking op de algemene heffingskorting van de minstverdienende partner.

De Belastingdienst betaalt uit in hele euro's. Daardoor kunnen de bedragen per maand één euro hoger of lager zijn.
De gemeente verrekent tot na de komma. De gemeente deelt het totale jaarrecht door 12 en brengt dit in mindering op de uitkering.

De uitbetaling van de voorlopige aanslag ziet er als volgt uit:

| | |
|---|---|
| Aanvraag heffingskortingen ingediend voor 1 december van het voorafgaande jaar | Klant ontvangt met ingang van 15 januari maandelijks 1/12 gedeelte |
| Aanvraag heffingskortingen ingediend tussen 1 januari van het lopend jaar tot april van het volgend jaar | Klant ontvangt vanaf de maand na het indienen van de aanvraag maandelijks de heffingskortingen. Het hele jaarrecht wordt over het restant van het kalenderjaar gemiddeld. Dit leidt uiteraard tot een hoger maandbedrag (zgn. indikken).<br><br>De klant kan de Belastingdienst ook verzoeken de heffingskortingen in één keer uit te betalen. |
| Aanvraag heffingskortingen ingediend na 1 april van het volgend jaar | Na 1 april van het volgend jaar l wikkelt de Belastingdienst geen aanvragen over het voorgaande jaar meer af. In dat geval kan de belastingplichtige alleen nog teruggave krijgen door aangifte te doen. |

Voorbeeld van "indikken"

Aanvraag voorlopige aanslag is ingediend in mei van het lopend jaar. Het jaarrecht bedraagt € 1.200. Vanaf juni is de maandelijkse uitbetaling € 100. Het bedrag over januari tot en met mei ad € 500 wordt over de maanden juni tot en met december verdeeld. (€500 ;7= € 71,43) Totaal wordt vanaf juni maandelijks € 171,43 uitbetaald.

#### 6.2.5.17.1 Rangorde heffingskortingen

Om te voorkomen dat de belastingplichtige heffingskortingen 'misloopt', is een bepaalde rangorde aangebracht waarbij de loonheffingskortingen voor gaan op de heffingskortingen die via een VTB worden ontvangen.

De rangorde heffingskortingen is als volgt:

Loonheffingskortingen :

- de arbeidskorting
- de algemene heffingskorting
- de ouderenkorting/ alleenstaande-ouderenkorting
- de jonggehandicaptenkorting

Heffingskortingen via een voorlopige aanslag:

- arbeidskorting*
- inkomensafhankelijke combinatiekorting
- alleenstaande-ouderkorting (tot en met 2014)
- algemene heffingskorting minstverdienende partner

* in uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld bij alphahulpen, kan de arbeidskorting via de voorlopige aanslag lopen.

Let op: de heffingskortingen worden vergolden met het bedrag dat klant aan belasting moet betalen. Is de te betalen belasting laag dan kan het voorkomen dat heffingskortingen die laag op de rangorde staan niet volledig kunnen worden vergolden.

#### 6.2.5.18 Persoonsgebonden aftrek

De Belastingdienst specificeert in de beschikking de soort heffingskortingen met de bedragen. Ook staat in de beschikking de toegekende persoonsgebonden aftrek in één bedrag, met een verdeling over de boxen. Persoonsgebonden aftrekposten zijn vooral vergoeding voor bijzondere ziektekosten en kosten eigen woning.

De gemeente rekent alleen tot de middelen de teruggave van aftrekposten waarvoor bijzondere bijstand is verleend (artikel 31 lid 2 onder f, Participatiewet).

#### 6.2.5.19 Verschillen in definitie tussen belasting en bijstand

**Let op: bij de uitleg aan klanten over hun mogelijke rechten op de heffingskortingen en toeslagen moet je uitgaan van de belastingwetgeving en niet van de Participatiewet**

| Belastingdienst: fiscale partner | Toeslagpartners | Participatiewet |
|---|---|---|
| Gehuwden of geregistreerde partners | Voorwaarden fiscale partner | Gehuwden of geregistreerde partners |
| notarieel samenlevingscontract | | notarieel samenlevingscontract |
| Samen een kind | | Twee personen die een gezamenlijke huishouding voeren |
| De een heeft een kind en de ander heeft dit kind erkend | | Geregistreerd staan als gezamenlijke huishouding |
| Als partners geregistreerd staan bij een pensioenfonds | | De PW sluit ouders en kind uit van partnerschap |
| Allebei eigenaar van de woning zijn | | Bijzondere partnerschappen, zoals broer/zus, broer/broer, zus/zus, grootouder/kleinkind |
| Allebei meerderjarig met kind dat op zelfde adres staat ingeschreven (samengesteld gezin) | | *Let op: als er sprake is van "zorgbehoefte" is er geen bijzonder partnerschap* |

| | | |
|---|---|---|
| | | *tussen broer/zus enz* |
| Samenwonend met kind of ouder en beiden ouder dan 27 jaar | Samenwonend met kind of ouder en beide ouder dan 27 jaar en een minderjarig kind | Onweerlegbaar rechtsvermoeden. Zie 5.2.4.2 |
| | *Zijn er nog meer medebewoners die 18 jaar of ouder zijn, dan is er geen toeslagpartner* | |

*Alleenstaande ouder*

| Belastingdienst | Participatiewet |
|---|---|
| Persoon die meer dan zes maanden geen partner heeft en huishouding voert met minimaal 1 kind dat op 1 januari van het lopend jaar de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt | Persoon die een of meer tot zijn last komende kinderen heeft met aanspraak op kinderbijslag en geen gezamenlijke huishouding voert met een ander. |
| Meer dan 6 maanden het kind (dat op zijn adres staat ingeschreven) in belangrijke mate onderhouden | Geldt ook voor de persoon die een gezamenlijke huishouding voert met een bloedverwant in de eerste graad of een bloedverwant in de tweede graad indien er bij één van de bloedverwanten in de tweede graad sprake is van zorgbehoefte. |

### 6.2.5.20 Heffingskortingen als middel

Heffingskortingen zijn middelen in de Participatiewet als ze voldoen aan de omschrijvingen uit hoofdstuk 8 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (artikel 31 p-wet). Als de klant beschikt (of redelijkerwijs kan beschikken) over deze middelen, houd je bij de vaststelling van de hoogte van de bijstandsuitkering hier rekening mee.

*Heffingskorting (als middelen in de Participatiewet) verrekenen*
De gemeente brengt de voorlopige aanslag altijd als nettoinkomsten in mindering op de uitkering. Je rekent het toe aan de maand waarop de teruggaaf betrekking heeft. Houd bij het verrekenen met de bijstandsuitkering rekening met het volgende:

- het recht op een heffingskorting bestaat óf gedurende het hele kalenderjaar óf niet;
- als een klant in mei alleenstaande ouder wordt, bestaat er over het gehele jaar recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Bepalend is immers dat de klant minstens 6 maanden alleenstaande ouder is;
- de voorlopige teruggaaf kort je alleen als inkomen over de periode waarover recht op bijstand bestond; doet de klant bijvoorbeeld met ingang van mei een beroep op bijstand, dan beschouw je het gedeelte van de heffingskortingen dat betrekking heeft op de maanden januari-april (ook al is het uitbetaald in april) niet als inkomen, maar als vermogen

*Uitzonderingen: geen middelen in de Participatiewet*

- Geen middel in de zin van de Participatiewet is de jonggehandicaptenkorting voor personen die ouder zijn dan 27 jaar.

- De gehuwde klant met een partner die in het buitenland zit, kan voor die partner de algemene heffingskorting minstverdienende partner aanvragen. Bij toekenning door de Belastingdienst ontvangt de klant het bedrag van de heffingskorting op zijn bankrekening. Deze heffingskorting is geen middel in de zin van de Participatiewet.

Als een uitkering stopt omdat de klant aan het werk gaat, kan er voor (alleenstaande) ouders recht op het inkomensafhankelijke deel van de alleenstaande-ouderkorting (tot 2014) en/of inkomensafhankelijke combinatiekorting ontstaan. Deze heffingskortingen spelen geen rol als middel over de daarvoor liggende bijstandsperiode.

#### 6.2.5.2 Vervallen

#### 6.2.5.21 Aanvragen heffingskortingen

*Niet verplicht in de belastingwetgeving*
Volgens de belastingwetgeving is een klant niet verplicht een heffingskortingen aan te vragen. Dat kan ook na afloop van een kalenderjaar met het aangifteprogramma van de Belastingdienst.

*Verrekening verplicht in de Participatiewet*
De Participatiewet verplicht gemeenten het bedrag aan heffingskorting in mindering te brengen op de uitkering.
Weigert de klant de heffingskorting(en) aan te vragen via de voorlopige aanslag of aangifte achteraf, dan breng je het bedrag aan mogelijke heffingskorting toch op de uitkering in mindering, of je vordert het terug. Het gaat immers om middelen waarover een klant redelijkerwijs kan beschikken (Artikel 31. Middelen, Participatiewet).

#### 6.2.5.22 Niet opgeven van ontvangen heffingskortingen

Als een klant de ontvangen gelden van de Belastingdienst niet meldt aan de gemeente, voldoet hij niet aan de inlichtingenplicht. Dan handel je volgens de regels in hoofdstuk 8. Bestuurlijke sancties. Teveel betaalde bijstand verreken je of vorder je terug.

#### 6.2.5.23 Belasting terugvragen via aangifte

Er zijn situaties waarbij de klant niet het volledige recht op heffingskorting via een voorlopige aanslag te gelde heeft gemaakt. In dat geval kan de klant het niet benutte deel van deze heffingskortingen met hulp van het aangifteprogramma bij de Belastingdienst terugvragen.

Een paar voorbeelden:

- een klant heeft twee banen; je kunt de arbeidskorting maar met één inkomen verrekenen, namelijk alleen bij het hoogste inkomen. Als blijkt dat de betaalde loonheffing over het eerste inkomen te weinig is om het maximale bedrag voor de arbeidskorting te krijgen, dan moet klant het resterende deel van de arbeidskorting aanvragen;
- achteraf blijken de inkomsten van een klant hoger te zijn dan de schatting op grond van de voorlopige aanslag. Misschien is het inkomensafhankelijke deel van de alleenstaande-ouderkorting te laag. Hier kan de klant alsnog aanspraak op maken;
- achteraf blijken de inkomsten van klant hoger te zijn dan de ondergrens voor de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Deze korting kan de klant terugvragen.

Heffingskortingen die na aangifte worden uitbetaald, zijn een middel op grond van de Participatiewet. Omdat deze inkomsten het vorig jaar betreffen, reken je deze inkomsten toe aan die periode en vorder je ze terug.

#### 6.2.5.24 Aangiften en aanslagen

De Belastingdienst verstuurt in de tweede helft van het jaar aangiften en definitieve aanslagen. Een aanslag kan voorlopig of definitief zijn. Een aanslag kan betekenen dat de belastingbetaler een bedrag terugkrijgt of dat hij moet bijbetalen.

Als de klant zelf zijn aangifte heeft ingevuld, dan ontvangt hij een voorlopige aanslag. In een later stadium krijgt hij een definitieve aanslag. Neem bij een voorlopige aanslag direct actie. Betaal of verreken wel, maar controleer te zijner tijd de definitieve aanslag.

#### 6.2.5.25 Gevolgen van een aanslag

*Klanten moeten bijbetalen*
Heffingskortingen waar een klant achteraf gezien geen recht op blijkt te hebben, moet de klant terugbetalen aan de Belastingdienst. Hiervoor geldt geen aanslaggrens. Bij terugbetaling van loonheffingskortingen geldt een aanslaggrens van ongeveer € 45 *Klanten krijgen geld terug van de belasting*
Als een klant geld terugkrijgt van de Belastingdienst, heeft hij te veel bijstand ontvangen, tenzij sprake is van teruggave voor kosten waarvoor geen bijstand is verleend, zoals bijvoorbeeld bijzondere ziektekosten.

Bij belastingteruggave gaat het om de vraag of klant nog een uitkering krijgt:

- heeft klant geen uitkering meer, dan heeft de gemeente Amsterdam een vordering op de klant;
- loopt de uitkering nog, dan kun je verrekenen met inachtneming van de zesmaandentermijn (artikel 58 lid 3, Participatiewet).

#### 6.2.5.26 Heffingsrente

Bij een aanslag zit altijd heffingsrente. Als een klant moet bijbetalen, rekent de Belastingdienst heffingsrente. Krijgt de klant geld terug, dan verhoogt de Belastingdienst het bedrag met rente.

Ontvangen rente is een middel in de zin van de Participatiewet, als deze rente betrekking heeft op de heffingskortingen die eerder ook als middel zijn aangemerkt.

De gemeente Amsterdam vergoedt de te betalen heffingsrente als zij de aanslag ook vergoedt.

#### 6.2.5.27 Gevolgen van een te betalen aanslag

Als de gemeente algemene bijstand verleent voor het betalen van een aanslag, kan dat gevolgen hebben voor inkomensafhankelijke regelingen, zoals bijvoorbeeld huurtoeslag. Het gevolg is namelijk dat het belastbaar inkomen stijgt.

Als een klant belasting moet betalen, onderzoek je eerst wat de aanleiding van de aanslag is, en of de gemeente de aanslag moet betalen. Je verwijst niet standaard voor kwijtschelding naar de Belastingdienst. Onderzoek of:

- de juiste heffingskortingen zijn toegepast;
- gedurende het belastingjaar een wijziging in de gezinssituatie is gekomen;
- het belastbaar bedrag aan uitkering overeenkomt met het belastbaar bedrag op de aanslag. Mogelijk zijn er andere inkomsten geweest.

Wanneer de aanslag niet terecht lijkt te zijn, kan de klant bezwaar maken. Daarop verleent de Belastingdienst meestal uitstel van betaling.

#### 6.2.5.28 Voorbeelden gevolgen aanslag

Hieronder staat uitleg over een aantal situaties waarin een klant een aanslag krijgt en wat de consequenties zijn voor de (reeds verstrekte) bijstand.

| | |
|---|---|
| De klant moet de ten onrechte ontvangen alleenstaande-ouderkorting terugbetalen. De alleenstaande-ouderkorting is gekort op de uitkering. | Geef de gekorte alleenstaande-ouderkorting aan de klant terug. Hiertoe verwijder je de betreffende inkomstencomponent over de te restitueren periode. Na opnieuw berekenen maakt Socrates een nabetaling aan. |
| De klant moet de ten onrechte ontvangen alleenstaande-ouderkorting terugbetalen. De alleenstaande-ouderkorting is niet gekort op de uitkering. | De klant moet de aanslag zelf betalen. Eventueel afstemmen van de bijstand wegens het overtreden van de inlichtingenplicht wegens verzwegen inkomsten (zie ook 8. Bestuurlijke sancties). |
| Als de klant tijdelijk werkt, kan er in verhouding te veel arbeidskorting benut worden bij het loon (de AK is immers op jaarbasis berekend; de gemeente heeft te veel loon gekort, dus minder uitkering verstrekt). | De gemeente moet de aanslag vergoeden aan de klant. |

### 6.2.5.29 Overige regelingen

De gemeente voert naast de Participatiewet nog een aantal andere regelingen uit. In deze paragraaf staan de gevolgen van het belastingstelsel voor die andere regelingen.

*IOAW en IOAZ*
De IOAW en de IOAZ zijn bruto-uitkeringen. De bijstand is een netto-uitkering. De belastingwetgeving heeft daarom ook een ander effect. Gevolg is dat de heffingskortingen in het bruto-netto traject worden toegepast. De voorlopige aanslagen zijn daarom geen middelen. Je brengt ze dus niet in mindering op de IOAW of IOAZ-uitkering.

Aandachtspunten bij de IOAW en IOAZ:

- om te zorgen dat klanten netto op het sociaal minimum uitkomen, zijn de bruto grondslagen gelijk gesteld aan de in de IOAW en de IOAZ genoemde netto bedragen;
- in de grondslagen voor alleenstaande ouders is tot en met 2014 rekening gehouden met de maandelijkse alleenstaande-ouderkorting die de klant in de vorm van een voorlopige aanslag van de Belastingdienst krijgt. De klant vraagt deze zelf aan. Wijs de klant hierop bij de intake of het heronderzoek;
- als een klant de heffingskorting(en) niet aanvraagt dan beschikt hij over een te laag netto-inkomen. Een aanvulling via de WWB is dan in principe niet mogelijk, tenzij als lening in een noodsituatie.

*Samenloop IOAW of IOAZ met andere inkomsten*
Het is mogelijk dat een klant met IOAW of IOAZ ook andere inkomsten heeft, bijvoorbeeld uit parttime werk.

Bij samenloop van IOAW/IOAZ en andere inkomsten is het volgende van belang:

- de klant moet kiezen of hij de algemene heffingskorting benut bij de IOAW/IOAZ of bij het andere inkomen. Hij mag immers de heffingskorting maar bij één inkomstenbron gebruiken;
- adviseer de klant de heffingskorting bij het hoogste inkomen te gebruiken om de AHK maximaal te benutten, maar bij voorkeur wordt de AHK toegepast op het arbeidsinkomen, omdat op dit inkomen tevens de arbeidskorting van toepassing is.

- als de volledige AHK niet kan worden benut op het hoogste inkomen, kan de klant het jaar daarop het onbenutte deel alsnog terugvragen.

*Verklaring voor de loonheffingen bij IOAW en IOAZ*
Bij toekenning van IOAW of IOAZ moet heeft de klant vóór de eerste betaling van de uitkering een schriftelijke verklaring voor de loonheffingen aan de gemeente geven via het formulier 'Opgaaf gegevens voor de loonheffingen' dat van de site van de Belastingdienst kan worden gedownload. Op dit formulier geeft de klant op of de loonheffingskorting bij de betreffende werkgever of uitkeringsinstantie moet worden toegepast en zo ja, per wanneer.

De klant is dit verplicht. Als hij dat niet doet, moet de werkgever of uitkeringsinstantie 52% loonbelasting/premie volksverzekeringen inhouden op het hoogste inkomen. loon of de uitkering. Dit hoge tarief wordt niet ondersteund door Socrates, daarom is het belangrijk om de klant hierover te informeren.

De gemeente moet deze verklaring minstens vijf volle kalenderjaren na de beëindiging van het recht op uitkering bewaren.

*EV*
De EV-uitkering (persoonlijke toelage) is onbelast. Recht op heffingskortingen hangt samen met de plicht tot het betalen van belasting. Als de klant geen belasting hoeft te betalen, bestaat er ook geen recht op heffingskortingen. Klanten met EV hebben daarom geen recht op heffingskortingen.

Een klant kan overgaan van de bijstandsnorm naar de EV-norm. Afhankelijk van het moment van overgang bestaat er (nog) recht op heffingskortingen. Bestaat er geen recht, maar loopt de voorlopige aanslag (nog) door, dan loopt ook de verrekening met de bijstand door. Als de klant naderhand de heffingskorting moet terugbetalen, kun je hiervoor bijstand verlenen.

*Geldlening, krediethypotheek en pandrecht*
Als het inkomen van een klant uitsluitend bestaat uit bijstand in de vorm van een geldlening, al of niet als krediethypotheek of pandrecht, is hij geen belasting verschuldigd, en heeft hij dus ook geen recht op heffingskortingen.

Als een klant bijstand krijgt in de vorm van een lening als aanvulling op ander inkomen, dan hangt het af van de aard en van de hoogte van dat inkomen of die klant in aanmerking komt voor één of meer heffingskortingen.

### 6.2.5.30 Aandachtspunten

*Draagkracht bijzondere bijstand*
Als een niet-klant bijzondere bijstand aanvraagt, onderzoek je of hij recht heeft op heffingskortingen. Houd bij de draagkrachtberekening rekening met het recht op heffingskortingen, ook al heeft de niet-klant deze niet aangevraagd.

*Doorbetaling aan derden*
De gemeente betaalt voor sommige klanten huur en/of de energierekening. Dit bedrag gaat af van de uitkering. Met het verrekenen van de heffingskortingen kan de uitkering te laag zijn om deze betalingen voort te zetten. Staak dan deze betalingen aan derden.

*Vordering Belastingdienst*
Als de Belastingdienst een vordering heeft op een klant, kan de Belastingdienst dit verrekenen met de voorlopige aanslag. Bij de verrekening wordt rekening gehouden met de beslagvrije voet. Breng daarom het totale bedrag van de heffingskortingen in mindering op de uitkering van de klant, als het tenminste middelen zijn in de zin van de Participatiewet.

Je mag het ingevoerde bedrag niet wijzigen. Roep in zo’n geval de klant op. Leg aan de hand van de beschikking van de Belastingdienst uit wat er aan de hand is.

*Beëindiging van de uitkering*
Als een uitkering stopt omdat de klant aan het werk gaat, kan er voor (alleenstaande) ouders recht op het inkomensafhankelijke deel van de alleenstaande-ouderkorting en/of de inkomensafhankelijke combinatiekorting ontstaan. Deze heffingskortingen spelen geen rol als middel over de daarvoor liggende bijstandsperiode.

*Voorlopige aanslag is vatbaar voor beslag*
Een voorlopige aanslag is vatbaar voor beslag. De Belastingdienst kan besluiten een belastingsschuld te verrekenen met de teruggaaf die aan iemand is toegekend. De belastingschuld en de teruggaaf worden dan, voor zo ver mogelijk, tegen elkaar weggestreept. Een belastingschuldige kan ook zelf om verrekening vragen.

Als dat gebeurt zal de klant een lager bedrag aan heffingskortingen ontvangen.
Toch moet de volledige teruggave gekort worden als het een middel is. Dus ook dat gedeelte dat onder het beslag valt. Neem de beschikking voorlopige aanslag als leidraad.

#### 6.2.5.31 Terugvordering en terugvorderingsgronden

De Participatiewet verplicht de gemeente het bedrag aan mogelijke heffingskorting in mindering te brengen op de uitkering. Heffingskortingen zijn een middel waarover een klant redelijkerwijs kan beschikken (artikel 31, Participatiewet).

Uitzonderingen hierop zijn:

- in bepaalde gevallen het inkomensafhankelijke deel van de alleenstaande-ouderkorting, de inkomensafhankelijke combinatiekorting (zie 6.2.5.1 Heffingskortingen) en (zie Minstverdienende partner verblijft in buitenland). Zie 6.5.20

*Terugvorderingsgronden*
Klanten die recht hebben op een heffingskorting moeten een voorlopige aanslag aanvragen. Zodra ze deze ontvangen moeten ze dat opgeven aan de gemeente. Als deze heffingskortingen middelen zijn in de zin van de Participatiewet, past de gemeente een korting toe op de uitkering.

Dit uitgangspunt kan tot de volgende terugvorderingsgronden leiden:

- de klant ontvangt de heffingskortingen, maar meldt dit niet (Artikel 58. Bevoegdheid terugvordering, lid 1a, Participatiewet). Zie ook 8. Bestuurlijke sancties;
- de klant vraagt de heffingskortingen te laat aan of op een later tijdstip in het jaar vanwege gewijzigde persoonlijke omstandigheden (art. 58 lid 1e, Participatiewet);
- de klant heeft de ontvangst van de heffingskortingen aan de gemeente gemeld, maar er heeft geen korting op de uitkering plaatsgevonden (Artikel 58. Bevoegdheid terugvordering, lid 1e, Participatiewet).

#### 6.2.5.32 Verrekening met de uitkering

Verrekening met de uitkering heeft de voorkeur boven terugvordering en gaat op basis van Artikel 58. Bevoegdheid terugvordering, lid 3, Participatiewet:

- bij volledige verrekening verstuur je geen herzienings- of terugvorderingsbesluit;
- vorder terug als verrekening niet (geheel) mogelijk is;
- beoordeel of de te korten, dan wel terug te vorderen heffingskortingen wel betrekking hebben op de periode waarover de bijstand is verleend. Vooral bij instroom in de loop van het jaar zal die afweging plaats moeten vinden;
- alleen als het om de zelfde periode gaat, ontstaat een grond voor terugvordering.

#### 6.2.5.33 Informatieverstrekking door de Belastingdienst

De Belastingdienst helpt de gemeente met het beantwoorden van vragen over de heffingskortingen. Dat doen ze alleen onder de nadrukkelijke, volgende afspraken:

- uitsluitend per fax volgens afgesproken opmaak. Voor het informatieverzoek gebruik je in Socrates model 5073. Er mag niet gebeld worden;
- stel geen vragen over gegevens die je van klanten kunt krijgen;
- stel geen algemene vragen over de belastingen.
- bedenk dat de Belastingdienst nog niet over alle inkomstengegevens van het lopende jaar beschikt. Voorbeeld: heeft de alleenstaande ouder een kind dat in het lopende jaar inkomsten krijgt en je wilt weten of er (nog) recht op de alleenstaande-ouderkorting bestaat, vermeld dan ook de inkomstengegevens van het kind. Vragen om of over een definitieve aanslag over het lopende jaar kan de Belastingdienst bijvoorbeeld ook niet honoreren.

Voor algemene vragen over belastingen: telefoon 0800 – 0543 of belastingdienst.nl

#### 6.2.5.34 Invulinstructie Verzoek of wijziging voorlopige aanslag

Klanten kunnen het programma 'Verzoek of wijziging voorlopige aanslag' downloaden van www.belastingdienst.nl of het formulier 'Verzoek of wijziging voorlopige aanslag' bestellen bij de BelastingTelefoon: 0800-0543.

De volgende gegevens moeten worden ingevuld:

- naw-gegevens, BSN, rekeningnummer, handtekening aanvrager
- persoonlijke situatie: alleenstaand, partners, einde partnerschap
- inkomensgegevens aanvrager (en eventuele partner)
- verzoek om een of meer heffingskortingen

Vraagt de klant de algemene heffingskorting aan? Dan moet het jaarinkomen van de fiscale partner *(1)* worden ingevuld.

Vraag m.b.t. Inkomensgegevens:
Inkomsten uit tegenwoordige dienstbetrekking : Verwacht belastbaar inkomen uit werk: 12 x maandbedrag + 8% vakantiegeld.

Vraag m.b.t. Inkomensgegevens: Inkomsten uit vroegere dienstbetrekking

**Let op**! Als de klant geen ander inkomen heeft naast de bijstandsuitkering, de inkomsten uit bijstand alleen invullen bij deze vraag naar inkomsten uit vroegere dienstbetrekking
Verwacht belastbaar inkomen uit uitkering (Bijstand, WAO, WW) zie 6.2.5.35

Zowel bijstand als inkomen uit werk
Vul bij de vraag naar inkomsten uit tegenwoordige dienstbetrekking het belastbaar inkomen uit werk in. Vul bij de vraag naar inkomsten uit vroegere dienstbetrekking het bedrag van de bijstand in zoals hierboven vermeld, verminderd met het inkomen uit tegenwoordige dienstbetrekking.

#### 6.2.5.35 Tabel belastbaar inkomen en eindejaarsspreadsheets

**Zie voor actuele gegevens: Belastbaar/bruto inkomen**

**Op intranet staan eindejaarsspreadsheets die de medewerker een inzicht geven hoe de uitkering van netto naar bruto/belastbaar berekend kan worden (voor intern gebruik).**

### 6.3 Vermogen

Kort gezegd is vermogen: bezittingen minus schulden.

De Participatiewet verstaat onder vermogen:

- de waarde van de bezittingen waarover de alleenstaande of het gezin beschikt, of redelijkerwijs kan beschikken, verminderd met de aanwezige schulden. De waarde van de bezittingen is te stellen op de waarde in het economische verkeer bij vrije oplevering;
- geld dat een klant ontvangt, in een periode waarin hij algemene bijstand krijgt, voorzover dit geld geen echte looninkomsten zijn.

### 6.3.1 Vermogensvrijlating

Voor alle bijstandsgerechtigden geldt een vrijlating voor een deel van het vermogen. Ook geldt een vrijlating voor vermogen in een eigen woning, woonschip of woonwagen.

Een overzicht van alle bedragen vind je bij Afdelingsberichten/normkaartjes.

### 6.3.2 Bezittingen

Onder bezittingen verstaat de Participatiewet: al het aanwezige geld (contanten, spaargeld, obligaties, vorderingen enz.) en alle aanwezige roerende en onroerende zaken. Het gaat daarbij om de feitelijk aanwezige bezittingen, en om bezittingen waarover klant *redelijkerwijs* kan beschikken.

### 6.3.3 Schulden

Een schuld is een negatieve vermogenscomponent als:

- de schuld in voldoende mate aannemelijk is;
- er daadwerkelijk een verplichting is tot terugbetaling.

Zo telt bijvoorbeeld een WSF-schuld niet mee omdat de terugbetaling niet vaststaat. Als de klant langere tijd een minimuminkomen heeft, wordt de studieschuld namelijk kwijtgescholden. Let op: een vordering bij de gemeente Amsterdam is ook een schuld.

### 6.3.4 Wel of geen vermogen

Bezittingen die naar aard en waarde algemeen gebruikelijk zijn en noodzakelijke spullen zijn geen vermogen. Kijk voor de bepaling van de noodzaak naar de omstandigheden van het gezin. Let daarbij op de individuele omstandigheden. Het belang van deze bezittingen voor de klant of diens gezin kan daarbij een rol spelen: bijvoorbeeld ouderen, gezinnen met jonge kinderen, enz.

Voorzieningen in verband met invaliditeit maken bijvoorbeeld een (duurdere) auto noodzakelijk voor het invalidenvervoer.

De wetgever heeft bewust geen opsomming gegeven van goederen. Gemeenten kunnen dat zelf invullen. Het Amsterdamse beleid staat hieronder. Wat telt wel, en wat telt juist niet mee voor de vaststelling van vermogen? Onderstaand beleid dat is beschreven in 6.3.4.1 Auto, boot, caravan en tuinhuisje en 6.3.4.2 Luxe huisraad, sieraden, kunst en verzamelingen is van toepassing op klanten die na 4 mei 2007 een beroep hebben gedaan op de bijstand. Voor klanten die vóór deze datum recht hebben gekregen op bijstand blijft het oude beleid van kracht. Dit oude beleid hield in dat bij bezit van een auto, boot, caravan of tuinhuisje een waarde tot € 6.800,-, vrij bleef en alleen het meerdere als vermogen in aanmerking werd genomen. Bij combinatie van zulke bezittingen moest naar bevind van zaken worden gehandeld, rekening houdend met individuele omstandigheden.

#### 6.3.4.1 Auto, boot, caravan en tuinhuisje

Als een klant bij aanvang van de bijstand één van bovengenoemde goederen in eigendom heeft en deze goederen niet als noodzakelijk kunnen worden aangemerkt (zie 6.4.4 Einde bijstand in de vorm

van geldlening), dan wordt een waarde tot € 3.500,- als algemeen gebruikelijk bezit aangemerkt, en laat je het tot dit bedrag vrij.

Het wordt iets anders als er sprake is van een combinatie van zulke bezittingen. Het vrijlatingsbedrag van € 3.500,- geldt namelijk slechts eenmalig.

Wanneer een klant lopende de bijstand de beschikking krijgt over een dergelijk goed en hij heeft dat niet uit het al bestaande vrij te laten vermogen bekostigd, is dit te zien als een vermogenstoeval (of eventueel inkomen). Je neemt dan de hele waarde van het toegevallen vermogen (of inkomen) in beschouwing. Voorbeeld: de klant heeft de beschikking gekregen over een auto van € 5.000, zonder dat hiervoor het bescheiden vermogen is aangewend of een reële lening is afgesloten. Er is kennelijk sprake van een gift. De auto is ook niet door een werkgever in verband met een dienstverband beschikbaar gesteld. Het vermogen is dan met € 5.000 toegenomen.

*De auto*
Bij de waardebepaling van een auto kijk je naar:

- de prijsopgave volgens de klant;
- de ANWB koerslijst met indicaties over type en bouwjaar;
- de kilometerstand.

Als de auto meer waard is dan € 3.500,-, neem je dit meerdere mee in de berekening van het vermogen.

*Boten, caravans en tuinhuisjes*
Voor boten, caravans en tuinhuisjes bestaan helaas geen prijzenboekjes. Het is daarom lastiger om de waarde te bepalen. De waardegrens is voor deze zaken ook € 3.500,-. Bij combinatie van bezit van deze zaken (en een auto) houd je slechts eenmaal rekening met een vrijlating van € 3.500,-.

Zie: ANWB koerslijst

#### 6.3.4.2 Luxe huisraad, sieraden, kunst en verzamelingen

Bij deze bezittingen geldt dat een waarde tot € 2.000,- als algemeen gebruikelijk wordt aangemerkt. Dit vrijlatingsbedrag geldt eenmalig. Als een klant zowel luxe huisraad als sieraden heeft, blijft het vrijlatingsbedrag dus € 2.000,-.
Het is vaak lastig om de waarde van deze bezittingen te bepalen en ook om te bepalen of iets ‘luxe’ is. Vaak zal dus uitgegaan moeten worden van de opgave van de klant zelf. Handel in redelijkheid en houdt rekening met bijzondere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld de gevoelswaarde van erfstukken en geschenken.

Voor de waardevaststelling van deze bezittingen kan de hulp worden ingeroepen van de Bank van Lening, waar specialisten werken voor de waardevaststelling van onder andere kunst en sieraden.

#### 6.3.4.3 Spaargelden opgebouwd tijdens de bijstandsperiode

Tijdens de bijstandsperiode gespaard geld, merk je niet aan als vermogen. Het tijdens de bijstandsperiode gespaarde bedrag blijft bij voortzetting van de algemene bijstand dus volledig buiten de beoordeling van de hoogte van het vermogen; ook als het boven de vrijlatingsgrens uitkomt.
Voor de bijzondere bijstand gelden andere regels. Zie 9.3.1.4.

#### 6.3.4.4 Aandelen en obligaties

Als aandelen of obligaties in waarde stijgen tijdens de bijstandsperiode, heeft de klant koerswinst. Koerswinst neem je in aanmerking als vermogen. Als het vermogen daarmee boven de vrijlatingsgrens komt, beëindig je de uitkering. Aandelen en obligaties kan de klant namelijk te gelde

maken. Voor lease-aandelen geldt dit niet zonder meer. Een lease-contract heeft een vaste looptijd en een klant kan dit meestal niet tussentijds beëindigden.

Een klant met aandelen- of obligaties moet jaarlijks een opgave van de waarden overleggen.

#### 6.3.4.5 Afkoopwaarde van koopsompolis, levensverzekering

De afkoopwaarde van financiële producten die niet zijn opgebouwd tijdens de bijstandsperiode, valt onder middelen waarover klant *redelijkerwijs* kan beschikken. Het gaat om de volgende financiële producten:

- een beleggingsspaarplan;
- kapitaalverzekering;
- koopsompolis;
- levensverzekering;
- lijfrente;
- pensioenverzekering*

Dat de afkoopwaarde lager is dan de inleg is niet relevant.

De klant hoeft deze middelen niet te gelde te maken als de verkoopprijs niet leidt tot overschrijding van de vrijlatingsgrens.

***afkoopwaarde / in één keer uitgekeerd voor 65 jaar***

* In sommige gevallen wordt het pensioen in één keer uitgekeerd of afgekocht door de klant. Omdat het afkoopbedrag bedoeld is voor een periode waarin geen beroep op bijstand wordt gedaan, namelijk de periode nadat klant 65 jaar is geworden, wordt het afkoopbedrag tot het vermogen gerekend, rekening houdend met de vrijlating van (een deel van) de pensioenopbouw.

***afkoopwaarde / in één keer uitgekeerd na 65 jaar***

Aangezien de AOW-leeftijd en de pensioenleeftijd niet meer dezelfde zijn, kan het voorkomen dat het afkoopbedrag direct na de pensioengerechtigde leeftijd wordt uitgekeerd, terwijl klant nog bijstand ontvangt. In deze situatie moet het pensioen dat boven de vrijlating uitkomt, worden gekort op de bijstand. Onderzoek welk bedrag periodiek zou worden uitgekeerd als het pensioen niet in een keer is uitgekeerd of afgekocht. Dit bedrag, onder vrijlating van het bedrag in artikel 33 lid 5, Participatiewet, kort je dan op de uitkering. 6.2.3.11 Vrijlating oudedagsvoorziening

##### 6.3.4.5.1 Vrijlating van (een deel van) pensioenopbouw

In de Participatiewet is geregeld dat bij de bijstandsaanvraag, onder bepaalde voorwaarden, niet verlangd hoeft te worden dat een voorziening voor een oudedagspensioen te gelde wordt gemaakt. Het gaat hierbij dan meestal om het zogenaamde pensioen uit de derde pijler.

*Pensioenpijlers*

Er zijn namelijk drie pensioenpijlers:

1. Dit is het zogenaamde ‘basispensioen’ dat een pensioengerechtigde van de overheid krijgt. De meest bekende is het AOW pensioen.

2. Dit wordt ook wel een ‘werknemerspensioen’ genoemd en wordt opgebouwd wanneer iemand in loondienst is bij een werkgever. Een bekende is de pensioenopbouw via het ABP.

3. Dit is wanneer een persoon zelf heeft geregeld dat hij na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, een uitkering krijgt. Het kan hier gaan om lijfrenteverzekeringen, koopsompolissen, maar ook spaargeld of aandelen.

Zelfstandigen nemen niet deel aan een verplichte pensioenopbouw uit de eerste twee pijlers. Zij moeten voor hun pensioenopbouw zelf reserveren en kunnen dat doen via een pensioen uit de derde pijler.

*Recht op bijstand en pensioen*

Bij de beoordeling van het recht op bijstand wordt gekeken naar de middelen waar de klant redelijkerwijs over kan beschikken. Het moment dat aanspraak gemaakt kan worden op AOW ( eerste pensioenpijler) schuift steeds meer op, terwijl de begindatum van de twee andere pensioenpijlers nog steeds blijft staan op het moment van het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Hierdoor zal het steeds vaker voorkomen dat klanten nog steeds een bijstandsuitkering ontvangen en hun pensioen (uit de tweede en derde pijlers) al tot uitbetaling komt, al dan niet in zijn geheel. De uitbetaling van deze pensioenen zou dan in aanmerking genomen worden bij de vaststelling van het recht op bijstand, terwijl het oorspronkelijk bedoeld is voor de periode dat geen beroep meer hoeft te worden gedaan op bijstand.

In de Participatiewet is geregeld dat bij een bijstandsaanvraag – onder voorwaarden en binnen bepaalde grenzen – niet verlangd hoeft te worden dat een voorziening voor een oudedagspensioen in de derde pijler te gelde wordt gemaakt. Het gaat hierbij naast lijfrente ook om lijfrentespaarrekeningen en lijfrentebeleggingsrechten waarvan de inleg en aanspraak onbelast en de uitkering belast zijn.

*Vrijlating van het derde pijler pensioen*

Een dergelijk pensioenvoorziening komt in aanmerking voor vrijlating:

- Tot een bedrag van € 250.000 (het meerdere dient eerst ten gelde te worden gemaakt);
- Wanneer deze voorziening tenminste vijf jaar voorafgaand aan de bijstandsaanvraag is getroffen;
- Wanneer in elk van deze vijf jaar tenminste enige inleg heeft plaatsgevonden;
- Als de inleg gedurende de toetsingsperiode van vijf jaar niet meer heeft bedraagt dan € 6000 per jaar. Het deel dat in één of meer van de jaren boven € 6000 komt valt buiten de vrijlating en kan niet worden toegerekend aan een jaar waarbinnen de inleg lager was.

Middelen waarvan niet vaststaat dat deze als pensioenopbouw zijn bedoeld, zoals een levensverzekering of een spaarrekening, vallen buiten de vrijlating en worden wel in aanmerking genomen, omdat deze niet voldoen aan de voorwaarden van duur, inleg en omvang.

*Doelgroep vrijlating*

De vrijlating van de pensioenopbouw in de derde pijler geldt voor alle klanten; zowel (ex-)zelfstandigen als personen die als werknemer een dergelijke opbouw hebben gerealiseerd.

*Juridische grondslag:*

- artikel 15 Participatiewet

#### 6.3.4.6 Vermogen bestemd voor begrafeniskosten

Begrafenisverzekeringen zijn niet afkoopbaar, zodat een klant niet over dat geld kan beschikken. Ook andere vormen van vermogen kunnen bestemd zijn voor begrafeniskosten. Maar dan moet wel vaststaan dat het gereserveerde bedrag uitsluitend beschikbaar komt bij overlijden. Contant geld, een banktegoed of spaargeld voor dit doel blijft niet buiten beschouwing.

#### 6.3.4.7 Uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade

*Immateriële schade*
Tegoeden uit uitkeringen en vergoedingen voor immateriële schade merk je niet aan als vermogen, en trouwens ook niet als inkomen (zie 6.2.1.7 Uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade). Je laat een vergoeding voor immateriële schade vrij tot een bedrag van € 45.378,-.

*Materiële schade*
In individuele gevallen kan er reden zijn een uitkering of vergoeding voor materiële schade wel als vermogen in aanmerking te nemen. Dat is bijvoorbeeld zo als de klant het ontvangen bedrag niet gebruikt om de schade of het verlies te herstellen.

Vaak is de schadevergoeding voor materiële én immateriële schade één bedrag. Als je weet uit welke componenten dat bedrag precies bestaat is er geen probleem. Kun je uit het totale bedrag niet afleiden welk deel de materiële en/of immateriële schade betreft, dan is het aan de klant om aan te geven hoe de verdeling is.

Rente over tegoeden van uitkeringen en schadevergoedingen laat je alleen vrij als het tegoed onder de vrijlatingsgrens blijft. Anders is de rente inkomen (zie 6.2.1.5 Rente over vermogen en spaargeld). Het gedeelte van de immateriële of materiële schadevergoeding dat niet vrijgelaten kan worden moet als vermogenstoename worden aangemerkt. Als hierdoor het restant van het maximaal vrij te laten bescheiden vermogen wordt overschreden, moet het recht op voortzetting van de bijstand worden beoordeeld (zie 6.3.6.3 Gevolgen van mutaties voor het recht op bijstand).

#### 6.3.4.8 Onroerende zaken, woonschepen en woonwagens

Het bezit van een woning, woonschip of woonwagen waarin de klant zelf woont, hoeft geen belemmering te zijn om bijstand te verlenen.

Eigen woning en bijstandverlening:

- als het vermogen in de eigen woning, minder is dan € 49.400 (bedrag 2013: € 48.900) neem je het niet in aanmerking. Je verstrekt dan bijstand om niet;
- als het vermogen in de eigen woning meer dan € 49.400 (bedrag 2013: € 48.900) bedraagt, verstrek je bijstand in de vorm van een geldlening;
- als de totale bijstand meer wordt dan € 5.000,- netto, vestig je als zekerheidstelling een krediethypotheek of pandrecht;
- woont een klant niet zelf in zijn woning, woonboot of woonwagen, dan geldt geen aparte vrijlating. Maar het is niet zonder meer reden tot afwijzing van de bijstandsaanvraag. De klant heeft immers tijd nodig om het onroerend goed te gelde te maken.

Zie voor de uitwerking 6.4 Eigen woning, krediethypotheek en pandrecht. Bovenstaande vrijlating van vermogen in de eigen woning staat los van de aanwezigheid en vrijlating van overig vermogen.

*Een huis in het buitenland*
Geeft klant bij de aanvraag aan een huis in eigendom in het buitenland te bezitten, dan moet in ieder geval worden overgelegd:

- een taxatierapport dat is opgesteld door een (plaatselijk) erkende taxateur
- een kopie van de originele eigendomsakte

Daarnaast eventueel:

- registratie in het kadaster

De klant dient er voor te zorgen dat alle stukken worden vertaald in het Nederlands door een beëdigde vertaler. De kosten komen voor zijn rekening.

Er kunnen zich 2 situaties voordoen:
1. Er bestaat (nog) onduidelijkheid over de hoogte van het vermogen (bijv. omdat er nog geen betrouwbaar taxatierapport is).
2. Het vermogen is bekend en is hoger dan het vrij te laten vermogen, maar het vermogen is nog niet beschikbaar (huis moet nog verkocht worden).

In situatie 1 wordt een hersteltermijn gegeven en op grond van artikel 52 Participatiewet voorschotten verstrekt. Bij twijfel aan de betrouwbaarheid van bewijsstukken moet de klant helderheid verschaffen. Als de klant buiten zijn eigen toedoen deze helderheid niet kan verkrijgen, bijvoorbeeld omdat de buitenlandse instantie de informatie niet verstrekt, dan ligt het voor de hand een onderzoek te laten verrichten door het Internationaal Bureau Fraude-informatie (IBF).

Aanvragen voor deze onderzoeken kunnen alleen worden ingediend met het formulier “Aanvraag rechtmatigheidsonderzoek in … “. Het formulier kun je opvragen via de Helpdesk, telefoonnummer (020) 7524851 en (020) 752 4175 of via de mail IBF.

Indien na maximaal 6 maanden geen duidelijkheid is ontstaan, dan wordt de aanvraag afgewezen wegens het schenden van de inlichtingenplicht en de voorschotten teruggevorderd.

In situatie 2 wordt de bijstand verstrekt als geldlening op grond van art. 48 lid 2 onder a, Participatiewet. Aan de bijstandsverlening wordt de voorwaarde verbonden (art. 55, Participatiewet) dat binnen 6 maanden de woning verkocht moet worden. Gebeurt dit niet dan wordt de bijstand beëindigd en de reeds verstrekte bijstand teruggevorderd.

#### 6.3.4.9 Spaarrekening van kinderen

Tot het vermogen hoort ook vermogen van kinderen die tot het gezin horen.
Maar het komt voor dat op naam van een kind een spaarrekening met een zogenaamde BEM-clausule is geopend. Het geld op zo’n rekening kan afkomstig zijn uit bijvoorbeeld schadevergoeding (slachtoffer geweldsdelict of verkeersslachtoffer), gift (bijvoorbeeld van een grootouder) of erfenis. De BEM-clausule houdt in dat gedurende de minderjarigheid van het kind de hoofdsom wordt geblokkeerd en alleen de rente kan worden opgenomen.
De ouder(s) hebben een machtiging van de kantonrechter nodig om over de goederen van de minderjarige te beschikken. Een gemeente kan een bijstandsgerechtigde ouder in het kader van de Participatiewet verplichten een dergelijke machtiging aan te vragen. Of die machtiging wordt afgegeven is een afweging en beslissing van de kantonrechter. De kantonrechter zal de individuele omstandigheden en belangen van het minderjarige kind toetsen en daarin maatwerk verlenen. Als de kantonrechter geen machtiging afgeeft, dan moet de gemeente het vermogen van het kind buiten beschouwing laten. In dat geval kan namelijk niet redelijkerwijs over het vermogen worden beschikt en wordt op grond van de WWB het vermogen niet in aanmerking genomen.
De klant moet aan de gemeente opgeven dat een of meer kinderen beschikken over een rekening met BEM-clausule.
Het gedeelte van de immateriële of materiële schadevergoeding dat niet vrijgelaten kan worden moet als vermogenstoename worden aangemerkt. Als hierdoor het restant van het maximaal vrij te laten bescheiden vermogen wordt overschreden, moet het recht op voortzetting van de bijstand worden beoordeeld (zie 6.3.6.3 Gevolgen van mutaties voor het recht op bijstand).

#### 6.3.4.10 Erfenis

Een erfenis wordt tot het vermogen gerekend. Aanspraken op een erfdeel uit een nalatenschap ontstaan op de datum van overlijden van de erflater. Iemand met een bijstandsuitkering mag een

erfenis in het algemeen niet weigeren. Dat kan alleen in bepaalde gevallen, bijvoorbeeld als de schulden van de erflater hoger zijn dan de bezittingen.

#### 6.3.5 Niet-rechthebbende echtgenoot en co-ouder

Het vermogen van een niet-rechthebbende echtgenoot telt volledig mee bij de toets van het gezamenlijk vermogen.

De grens van het vrij te laten vermogen van een klant die co-ouder is hangt af van het aantal hele dagen per week waarop hij de zorg heeft over zijn kind(eren).

Net als bij het bepalen van de bijstandsnorm verhoog je de vrijlatingsgrens voor een alleenstaande naar rato (x/7) met het verschil tussen die grens en de vrijlatingsgrens voor een alleenstaande ouder.

*Rekenvoorbeeld co-ouder*
Een klant zorgt 2 dagen per week voor zijn kind (bedragen zijn voor 2012).

| | |
|---|---|
| Vrijlatingsgrens voor een alleenstaande | € 5.685 |
| Vrijlatingsgrens voor een alleenstaande ouder | € 11.370 |
| Verschil | € 5.685 |
| 2/7 van dit verschil | € 1.624 |
| Vrijlatingsgrens voor deze co-ouder | € 7.309 |

#### 6.3.6 Vaststelling van het vermogen

Deze paragraaf gaat over:

- het vaststellen van een vermogen
- het vrij te laten vermogen bij aanvang van de bijstand;
- het vermogen tijdens de bijstandsperiode;
- de gevolgen van verwegen vermogen.

##### 6.3.6.1 Vermogensvaststelling bij aanvang

*Vermogen*
Bijstand verlenen is mogelijk als het vermogen van de klant lager is dan de vermogensvrijlating. Als het vermogen hoger is, wijs je de aanvraag af.
Als peildatum geldt de ingangsdatum van de bijstand. Meestal is dat de meldingsdatum bij het UWV.

Voor bepaling van het vermogen bij aanvang van de bijstandsverlening houd je rekening met een bedrag voor levensonderhoud (maandnorm inclusief toeslag en vt) voor de eerste maand na aanvang. Ook als het vermogen bij aanvang al negatief is. In de toekenningsbeschikking vermeld je op welk bedrag het vermogen is vastgesteld. Dit kan ook een negatief bedrag zijn.

*Vermogensvrijlating*
De hoogte van het vermogen is bij een positief vermogen bepalend voor de resterende vermogensvrijlating. Een negatief vermogen verhoogt de vrijlatingsgrens niet.
Bijvoorbeeld:

- Een gezin heeft bij de aanvang van de bijstand een negatief vermogen van € 1.000,-. De resterende vermogensvrijlating bedraagt in dit geval € 11.110 (bedrag 2011).

- Een gezin heeft een vermogenstoeval van € 5.000,- gekregen. De resterende vermogensvrijlating bedraagt nu € 6.110.

#### 6.3.6.2 Mutaties in het vermogen tijdens de bijstandsperiode

In de Participatiewet staan de bedragen voor vermogensvrijlating. Deze bedragen kun je slechts één keer benutten. De maximale bedragen van de vermogensvrijlating worden periodiek aangepast. Gebruik altijd het actuele vrijlatingsbedrag.
Als een klant gelden aan zijn vermogen onttrekt of schulden maakt, leidt dat niet tot verhoging van de ruimte in de vermogensvrijlating.

Je onderneemt pas actie bij een positieve vermogensmutatie, bijvoorbeeld:

- de klant krijgt een erfenis;
- de klant wint een prijs;
- ontvangt een afkoopsom van een pensioen inééns.

Handel bij positieve vermogensmutatie als volgt:

- verlaag de eerdere vermogensvrijlating met het bedrag van de toename, totdat de vermogensvrijlating helemaal is gebruikt;
- de vermogensvrijlating kan nooit kleiner dan 0 zijn;
- in de beschikking deel je klant mee op welk bedrag het vermogen is vastgesteld. Dit bedrag leg je vast in Socrates.

Een vermogenstoename moet door de klant worden opgegeven, maar kan bij onderzoek ook blijken uit gewijzigde omstandigheden: bijvoorbeeld uit het feit dat de klant de beschikking heeft gekregen over een hoog banksaldo of een waardevolle bezitting, zoals een auto, terwijl daar eerder geen sprake van was. In zo'n geval is van belang om vast te stellen wat de omvang is geweest van de vermogenstoename. Hierbij reken je van nieuw verkregen goederen de hele waarde mee.

*Vermogen al teruggevorderd?*
Wanneer het vermogen na een onderzoek van bijvoorbeeld C&O heeft geleid tot een terugvordering op klant, dan kan datzelfde vermogen geen invloed meer hebben op de vermogenssituatie of het recht op bijstand.
Immers, met de terugvordering is het recht op bijstand in het verleden gecorrigeerd en kan het geen rol (meer) spelen voor de huidige of toekomstige bijstandsverlening. Anders zou het vermogen twee keer van invloed zijn op het recht op bijstand.

#### 6.3.6.3 Gevolgen van mutaties voor het recht op bijstand

Als de vermogensvrijlating eenmaal is verbruikt, kan het bij een positieve vermogensmutatie betekenen dat de klant moet gaan interen.

Hoe bepaal je of iemand daadwerkelijk moet interen?

- Stel de toename van de schulden vast sinds de laatste vaststelling van de schulden (meestal: bij aanvang van de bijstandsverlening). Trek dit bedrag af van de laatste vermogenstoename.
- Als de vermogenstoename minder is dan de toename van de schulden, dan leg je in de rapportage vast dat het restant op eerstvolgende vermogenstoenamen in mindering wordt gebracht.
- Als ondanks eventuele nieuwe schulden het bedrag van de vermogenstoename meer is dan de resterende vermogensvrijlating, stel je het feitelijk vermogen (bezittingen minus schulden) op dat moment vast;
- als het feitelijk vermogen negatief is, dan blijft het recht op bijstand bestaan;
- als het vermogen positief is, dan wordt de bijstand beëindigd en moet klant interen.

Het bedrag dat de klant moet interen, is het bedrag dat hij verwerft dat groter is dan de vermogensvrijlating, maar niet meer dan het bedrag aan feitelijk positief vermogen dat op dat moment aanwezig is.

Bij interen op vermogen is besteding van 1 ½ maal de toepasselijke bijstandsnorm aanvaardbaar.

Let op: bij een positieve vermogensmutatie geldt de vermogensgrens die op dat moment geldt.

#### 6.3.6.4 Verzwegen vermogen

Bij constatering van verzwegen vermogen gaat de gemeente eerst over tot beëindiging, en dan vervolgens tot intrekking en terugvordering van de verstrekte bijstand, over *die* periode dat er sprake is van een vermogen boven het vrij te laten bescheiden vermogen. Het moment dat aantoonbaar gemaakt worden dat er sprake is van verzwegen vermogen boven de vermogensgrens, is de begindatum van de intrekkingsperiode. Vervolgens zal de gemeente de verstrekte bijstand van de klant terugvorderen, over de periode van intrekking.

*Onevenredigheid bij terugvordering*
Dat het simpelweg intrekken en terugvorderen van de verstrekte bijstand wegens verzwegen vermogen tot onevenredige gevolgen kan leiden, heeft de Centrale Raad van Beroep in de uitspraak van 21 april 2009 (LJN: BH9423) onderkend. Ter illustratie het volgende:

Een klant heeft gedurende een periode van één jaar verzwegen de beschikking te hebben over een vermogen, dat € 2.000,- boven het vrij te laten vermogen ligt. Na de constatering van het verzwegen vermogen, wordt het recht op bijstand over het gehele jaar ingetrokken, wegens schending van de inlichtingenverplichting en resulteert dit in een terugvordering van € 16.000,- bruto over een periode van één jaar.

In bovengenoemde situatie is het zo dat een verzwegen vermogen van € 2.000,- resulteert in een terugvordering van € 16.000,- De CRvB heeft dan ook geconcludeerd dat in dergelijke situaties het vastgestelde terugvorderingsbedrag wegens strijd het evenredigheidsbeginsel geen stand kan houden. De CRvB zegt dat intrekking en terugvordering als gevolg van verzwegen vermogen geoorloofd zijn, maar dat de terugvordering eventueel gematigd zou kunnen worden.

*Bepaling van de matiging van de terugvordering* De CRvB overweegt met het oog op het uiteindelijk vast te stellen terugvorderingsbedrag dat volgens bepaalde uitgangspunten de vaststelling dient te geschieden.

*1. Daadwerkelijke overschrijding vermogensgrens*
Bij het begin van periode van intrekking dient de overschrijding van de (toenmalige) vermogensgrens als basis genomen te worden.

*2. Theoretische periode intrekking*
Aan de hand van de overschrijding dient de theoretische periode te worden vastgesteld dat betrokkene geen recht op bijstand zou hebben gehad. Hierbij geldt een interingsnorm van 1 maal de bijstandsnorm en niet 1½ maal de bijstandsnorm. De verstrekte bijstand over deze theoretische periode is ten onrechte verstrekt.

*3. Eventuele rente-inkomsten uit overschreden vermogensgrens*
De eventuele (rente-)inkomsten die voortkomen uit het vermogen boven de vermogensgrens gedurende de gehele periode van intrekking, dienen eveneens in als middelen in aanmerking genomen en teruggevorderd te worden.

*4. Brutering*
Er is sprake van schending van de inlichtingenverplichting, waardoor de ten onrechte verstrekte bijstand kan worden gebruteerd.

Ter illustratie, het volgende:
Dezelfde situatie als op de vorige pagina.
Op basis van de € 2.000,- vermogensoverschrijding wordt vastgesteld dat de klant gedurende twee maanden zelf in het levensonderhoud had kunnen voorzien en zou theoretisch geen recht hebben op bijstand. De klant ontvangt een maandelijkse rente van € 10,- uit de vermogensoverschrijding. Over de resterende 10 maanden dat klant theoretisch wel recht zou hebben, wordt € 10,- eveneens teruggevorderd. Dit resulteert in een terugvordering van
€ 2.100,- netto wegens verstrekte bijstand. In verband met teveel afgedragen loonheffing, komt het bedrag terugvordering – na jaarsluiting – neer op € 3.200,- bruto.

*Nieuwe handelwijze, ingeval verzwegen vermogen*
De huidige handelwijze van intrekking en terugvordering van ten onrechte verstrekte bijstand over de periode dat het verzwegen vermogen de vermogensgrens overschreed, blijft gehandhaafd. Daarna zal een extra handeling plaats moeten gaan vinden van matiging van de terugvordering, door het vorderingsbedrag definitief vast te stellen aan de hand van:

- de daadwerkelijke overschrijding vermogensgrens;
- de theoretische intrekkingsperiode;
- de eventuele inkomsten uit de daadwerkelijke vermogensoverschrijding;
- de brutering.

### 6.3.6.5 Voorbeelden van vermogensvrijlating

Voorbeeld 1

| | |
|---|---|
| Vermogensgrens bij aanvang bijstand (2004) | € 10.130 |
| Vermogen bij aanvang bijstand | € 2.000 -/- |
| Resterende vermogensvrijlating bij aanvang bijstand | € 8.130 |
| • klant ontvangt een erfenis van € 5.000,- | |
| Restant vermogensvrijlating was | € 8.130 |
| Verhoging maximum vrijlatingsbedrag 2006 (€ 10.360 -/- € 10.130) | € 230 + |
| Erfenis | € 5.000 -/- |
| Nieuw restant vermogensvrijlating | € 3.360 |

*Conclusie*: Het recht op bijstand blijft bestaan, de klant hoeft niet in te teren.

Voorbeeld 2

| | | |
|---|---|---|
| Vermogensgrens bij aanvang bijstand (2004) | € | 10.130 |
| Vermogen bij aanvang bijstand | € | 11.500 negatief |
| Resterende vermogensvrijlating bij aanvang bijstand | € | 10.130 |

- de klant ontvangt in 2006 een erfenis van € 12.000

| | | |
|---|---|---|
| Restant vermogensvrijlating was | € | 10.130 |
| Verhoging maximum vrijlatingsbedrag 2006 (€ 10.360 -/- € 10.130) | € | 230 + |
| Erfenis | € | 12.000 -/- |

| | | |
|---|---|---|
| Overschrijding maximum vrijlatingsbedrag | € | 1.640 -/- |

Door de overschrijding moet ook het feitelijke actuele vermogen worden beoordeeld.
De schuldensituatie van de klant blijkt met € 1.000 te zijn toegenomen.

| | | |
|---|---|---|
| Vermogen bij aanvang bijstand | € | 11.500 -/- |
| Erfenis | € | 12.000 + |
| Toename schulden | € | 1.000 -/- |
| Feitelijk actueel vermogen | € | 500 negatief |

*Conclusie*: Het recht op bijstand blijft bestaan, er hoeft niet te worden ingeteerd. Het negatieve vermogen biedt namelijk geen ruimte om in te teren.

Voorbeeld 3

| | | |
|---|---|---|
| Vermogensgrens bij aanvang bijstand (2004) | € | 10.130 |
| Vermogen bij aanvang bijstand | € | 3.500 |
| Resterende vermogensvrijlating bij aanvang bijstand | € | 6.630 |

- de klant ontvangt in 2006 een erfenis van € 10.000

| | | |
|---|---|---|
| Restant vermogensvrijlating was | € | 6.630 |
| Bij: verhoging maximum vrijlatingsbedrag 2006 (€ 10.360 -/- € 10.130) | € | 230 + |
| Erfenis | € | 10.000 -/- |
| Overschrijding maximum vrijlatingsbedrag | € | 3.140 -/- |

Door de overschrijding moet ook het feitelijke actuele vermogen worden beoordeeld.
De klant blijkt in de loop van de tijd € 2.500 op zijn vermogen te hebben ingeteerd.

| | | |
|---|---|---|
| Vermogen bij aanvang bijstand | € | 3.500 |
| Erfenis | € | 10.000 + |
| Tussentijds ingeteerd | € | 2.500 -/- |
| Feitelijk actueel vermogen | € | 11.000 |

*Conclusie:* Het recht op bijstand eindigt. De klant moet € 3.140 interen. Het positieve vermogen van € 11.000 laat voldoende ruimte om die € 3.140 ook daadwerkelijk in te teren.

Voorbeeld 4:

| | | |
|---|---|---|
| Vermogensgrens bij aanvang bijstand (2004) | € | 10.130 |
| Vermogen bij aanvang bijstand | € | 14.000 negatief |
| Resterende vermogensvrijlating bij aanvang bijstand | € | 10.130 |

- de klant ontvangt in 2006 een loterijprijs van € 30.000

| | | |
|---|---|---|
| Restant vermogensvrijlating | € | 10.130 |
| Bij: verhoging maximum vrijlatingsbedrag 2006 (€ 10.360 -/- € 10.130) | € | 230 + |
| Loterijprijs | € | 30.000 -/- |
| Overschrijding maximum vrijlatingsbedrag | € | 19.640 -/- |

Door de overschrijding moet ook het feitelijke actuele vermogen worden beoordeeld.
De schuldensituatie van de klant blijkt met € 1.500 te zijn toegenomen.

| | | |
|---|---|---|
| Vermogen bij aanvang bijstand | € | 14.000 -/- |
| Loterijprijs | € | 30.000 + |
| Nieuw ontstane schuld | € | 1.500 -/- |
| Feitelijk actueel vermogen | € | 14.500 |

*Conclusie:* Het recht op bijstand wordt beëindigd. Het positieve vermogen van € 14.500 laat te weinig ruimte om die € 19.640,- ook daadwerkelijk in te teren. De klant moet € 14.500 interen.

#### 6.3.6.6 Vermogensvrijlating bij normwijziging

De wijze waarop bij wijzigingen in de gezinssamenstelling het vermogen en het restant vrij te laten vermogen vastgesteld moet worden, is niet in de Participatiewet geregeld. Een redelijke oplossing wordt bereikt door in dat geval de vermogensvrijlating als volgt vast te stellen. Uitgangspunt is hierbij de stelregel “eens vrijgelaten, blijft vrijgelaten” (zolang de bijstand doorloopt).

1. Van alleenstaande naar gezin:
   het grensbedrag van de maximale vermogensvrijlating wordt vanaf de wijzigingsdatum opgetrokken naar het grensbedrag van een gezin. Het feitelijke positieve vermogen van de nieuwe partner bij aanvang van de samenwoning wordt als vermogenstoeval opgeboekt.
2. Van alleenstaande ouder naar gezin:
   het grensbedrag van de maximale vermogensvrijlating verandert niet. Het feitelijke positieve vermogen van de nieuwe partner bij aanvang van de samenwoning wordt als vermogenstoeval opgeboekt.

   Als de nieuwe partner ook een bijstandsuitkering heeft, dan wordt niet het feitelijk vermogen meegenomen, maar worden de gegevens over het vermogen bij aanvang van de bijstandsverlening en de vermogenstoevallen in de loop van de tijd van beide partners samengevoegd. Als hierdoor het maximum bedrag van de vermogensvrijlating wordt overschreden, wordt geen verplichte intering van vermogen opgelegd aangezien er geen sprake is van een feitelijke vermogenstoename op dat moment (eens vrijgelaten blijft vrijgelaten).

3. Van alleenstaande naar alleenstaande ouder:
   - het grensbedrag van de maximale vermogensvrijlating wordt vanaf de wijzigingsdatum opgetrokken naar het hoge bedrag. Als het een geboorte betreft, hoeft geen nader vermogensonderzoek te worden gedaan.
4. Van gezin naar alleenstaande:
   - het grensbedrag van de maximale vermogensvrijlating wordt vanaf de wijzigingsdatum verlaagd naar het grensbedrag voor een alleenstaande.
5. Van gezin naar alleenstaande ouder:
   - het grensbedrag van de maximale vrijlating blijft gehandhaafd.
6. Verdeling van het vermogen:
   - het bij de aanvang van de bijstandverlening vastgestelde vermogen én de vermogenstoenames in de loop van de tijd van de partners samen worden naar rato verdeeld tussen beide (ex-)partners. Hierdoor kan ook bij verlaging van het vrijlatingsbedrag geen sprake zijn van overschrijding van het maximum vrijlatingsbedrag.
7. Van alleenstaande ouder naar alleenstaande:
   het grensbedrag van de maximale vermogensvrijlating wordt vanaf de wijzigingsdatum verlaagd naar het grensbedrag voor een alleenstaande. Als het eerder vastgestelde vermogen van de ouder hoger is dan het grensbedrag voor een alleenstaande, dan wordt geen verplichte intering van vermogen opgelegd, aangezien er geen sprake is van een feitelijke vermogenstoename op dat moment (eens vrijgelaten blijft vrijgelaten).

### 6.4 Eigen woning, krediethypotheek en pandrecht

Ook een eigenaar van een woning kan bijstand krijgen als hij of zijn gezin zelf in dat huis woont. Een woning kan een woonpand zijn met bijbehorende opstallen en grond. De grond kan ook in erfpacht zijn uitgegeven door de gemeente; de eigenaar van de woning betaalt dan erfpacht (een soort doorlopende huur) aan de gemeente voor de grond. In 6.4.2 Appartementsrecht en bijzondere situaties staan bijzondere situaties van woningeigendom. De WWB verstaat onder een woning ook een woonwagen of woonschip.

Het is niet altijd redelijk van de eigenaar te eisen dat hij de woning moet verkopen (te gelde maakt), of dat hij een (extra) hypothecaire lening op de woning moet afsluiten bij een bank of verzekeraar.

- De bijstand heeft de vorm van een geldlening onder de volgende omstandigheden:als naar verwachting, gerekend over een jaar vanaf de ingangsdatum, de bijstand meer bedraagt dan het netto minimumloon over een maand;
- en het vermogen in de woning meer bedraagt dan € 49.400 Artikel 34. Vermogen WWB, (bedrag 2013: € 48.900).

De bijstand verstrek je om niet:

- als het vermogen in de woning niet meer is dan € 49.400 (bedrag 2013: € 48.900).
- als het te verstrekken bedrag minder is dan het minimum-maandloon;

Deze regels gelden niet voor uitkeringen op grond van de IOAW, IOAZ en het Bbz.

#### 6.4.1 Gemeentelijk beleid bij eigen woning

Bij leenbijstand is de klant verplicht zekerheid te verschaffen. Dat kan door het vestigen van een krediethypotheek, of een pandrecht.

De gemeentelijke Beleidsregels WWB, IOAW, en IOAZ regelen:

- dat een krediethypotheek of pandrecht wordt gevestigd als de verstrekte netto leenbijstand een bedrag van € 5.000,- te boven gaat. Hierin zit ook de bijstand voor kosten van taxatie, hypotheekakte en hypotheekinschrijving, plus bijkomende kosten;
- dat het vestigen van krediethypotheek of pandrecht gebeurt volgens het Besluit Krediethypotheek, zoals dat luidde op 31 december 2003.

#### 6.4.1.1 Waardevaststelling eigen woning

Bij de waardevaststelling van de eigen woning gaat het om de waarde van de eigen woning, verminderd met de daarop rustende (hypothecaire) schuld(en), waarmee de woning is gefinancierd. Voor de vaststelling van de waarde kan gebruik gemaakt worden van de WOZ-waardebeschikking die in het kader van de Wet waardering onroerende zaken jaarlijks aan de eigenaar is uitgereikt of van een recent taxatierapport van maximaal 1 jaar oud.

Het staat de klant overigens altijd vrij de woning door een taxateur te laten taxeren. De kosten zijn dan echter voor de klant. Spreek in dit laatste geval met de taxateur een termijn van tien werkdagen af voor de taxatie in verband met de beslistermijn van acht weken.

Maak aan de hand van het taxatierapport of de WOZ-waardebeschikking een berekening van het vermogen in de woning, en pas de vrijlating toe. Neem daarna het besluit of je de bijstand als geldlening verstrekt. Bijstand voor taxatiekosten valt ook onder de geldlening.

#### 6.4.1.2 Wanneer is krediethypotheek of pandrecht aan de orde

Voordat je bijstand in de vorm van een geldlening met zekerheidstelling verstrekt, moet je eerst nagaan of je de bijstand om niet kunt verstrekken.

Hierbij onderzoek je het volgende:

- de klant bezit een eigen woning die hijzelf bewoont of met zijn gezin;
- het afsluiten van een extra hypotheek is niet redelijk;
- verkoop van de woning kun je in redelijkheid niet eisen;
- het in de eigen woning gebonden vermogen overschrijdt de geldende vrijlating.

*Klant woont in zijn eigen huis*
Aan de hand van de akte van levering en de kadastrale inschrijving verifieer je of de klant daadwerkelijk eigenaar is van de woning.

*Afsluiten van een (extra) hypotheek*
Omdat de klant een uitkering op bijstandsniveau gaat ontvangen, heeft het in het algemeen geen zin hem te verwijzen naar een (hypotheek)bank voor een aanvullende financiering in de vorm van een (hypothecaire) geldlening. De klant kan dan immers naar verwachting de hogere lasten niet betalen en de bank zal het een te groot risico vinden om een hogere lening te verstrekken bij een schuldenaar met een minimum inkomen.

*Verkoop van de eigen woning*
Wees terughoudend met de eis dat de klant zijn eigen woning moet verkopen. Let bij de beoordeling van zijn situatie op het volgende:

- wat is de hoogte van de mogelijke overwaarde van de huidige woning;
- is de omvang van de huidige woning in overeenstemming met de gezinssituatie;
- wat is de situatie op de (on)roerend-zaakmarkt in verband met verkoop van de huidige woning;
- wat is de situatie op de (on)roerend-zaakmarkt in verband met de mogelijkheid tot aankoop van een andere woning of het huren van een andere woning;
- wat zijn de individuele sociale omstandigheden.

Bedenk ook dat met de aankoop van een goedkopere woning diverse extra kosten gemoeid zijn, zoals kosten koper, verbouwing, herinrichtings- en verhuiskosten.

#### 6.4.1.3 De overwaarde in de woning is meer dan € 49.400 waard

Als bij de intake blijkt dat een klant een eigen woning, woonschip of woonwagen heeft waar hij zelf in woont, dan informeer je hem over het noodzakelijke onderzoek voor het vestigen van krediethypotheek of pandrecht:

- vestiging van krediethypotheek of pandrecht is pas aan de orde als het nettobedrag aan verleende leenbijstand de € 5.000,- overschrijdt;
- als je bijstand verstrekt in de vorm van een geldlening, en er is (nog) geen krediethypotheek of pandrecht gevestigd, dan hoeft de klant geen akte van schuldbekentenis te ondertekenen. In het toekenningsbesluit staat al dat de bijstand in de vorm van een geldlening of als leenbijstand wordt verstrekt;;
- als het bedrag van € 5.000,- is overschreden, en je vestigt een krediethypotheek of pandrecht, dan telt deze zekerheid ook voor dit bedrag.

*Echtscheiding, bijstand en eigen woning*
Ga bij een echtscheiding als volgt te werk:

- kijk eerst of klant de woning gaat verkopen of dat hij er blijft wonen;
- kijk of je bij verkoop misschien kunt terugvorderen op de gelden die bij de boedelscheiding beschikbaar komen (art. 58 WWB);
- blijft de klant de woning bewonen, dan moet de klant het Inlichtingenformulier krediethypotheek/ pandrecht invullen. Daarin is tevens de bereidverklaring tot medewerking aan een eventuele krediethypotheek of pandovereenkomst opgenomen;

#### 6.4.1.4 Medewerking

Bij aanvragen waarbij sprake is van vermogen in de woning en waar pandrecht of een krediethypotheek mogelijk is moet de klant een inlichtingenformulier krediethypotheek invullen en tekenen. Hierin is opgenomen dat de klant medewerking verleent aan het vestigen van een krediethypotheek of van pandrecht. Wil de klant dit niet dan wijs je de aanvraag voor bijstand af. Medewerking verlenen is een vereiste.

#### 6.4.1.5 Bewijsstukken eigen woning

De klant moet de volgende gegevens en bewijsstukken overleggen:

- koopovereenkomst;
- notariële akte van levering;
- hypotheekakte, leningovereenkomst, levensverzekeringspolis;
- bewijs van de kadastrale inschrijving;
- splitsingsakte (bij appartementsrecht);
- bij niet-registergoed: eventueel eerder afgesloten pandovereenkomst;
- saldo-overzicht van de (hypothecaire) lening(en);
- bij spaar-, beleggings- en levenhypotheken: opgave van de contante afkoopwaarde van de bank of verzekeringsmaatschappij;
- de laatste WOZ-waardebeschikking of het laatste taxatierapport;
- huurcontract en huurbewijzen bij verhuur van een deel van het bezit;
- bewijs van registratie in het Scheepsregister (van toepassing bij woonschepen).

#### 6.4.1.6 Verschil tussen krediethypotheek en pandrecht

*Registerzaken*
Een notariële leveringsakte krijgt een koper na de aankoop van een huis. Zodra deze akte is ingeschreven in het Kadaster, spreekt men van een registerzaak. Op een registerzaak kun je een krediethypotheek vestigen. Ook bij overwaarde in een zelfbewoond woonschip in eigendom kan krediethypotheek worden gevestigd. Voorwaarde is dat het schip duurzaam met de grond (vaste wal) is verenigd en naar aard en inrichting bestemd is om duurzaam ter plaatse te blijven. Als het woonschip daaraan voldoet, kan het bij het Kadaster als registerzaak worden ingeschreven. Het

woonschip moet in het scheepsregister zijn ingeschreven. Registratie van woonschepen is mogelijk ongeacht de grootte van het woonschip of de waterverplaatsing. Registratie is alleen mogelijk als de eigenaar van het schip de rechtmatige eigendom aannemelijk kan maken (bijvoorbeeld door middel van het koopcontract).
Een woonwagen kan ook een registerzaak zijn, mits deze duurzaam met de grond is verenigd en naar aard en inrichting bestemd is om duurzaam ter plaatse te blijven.

*Niet-registerzaken*
Dit zijn roerende zaken die het Kadaster niet registreert. Hierop kun je geen krediethypotheek vestigen. In deze situaties vraag je zekerheid voor de leenbijstand door een pandovereenkomst aan te gaan. Een voorbeeld hiervan is een lidmaatschap van een coöperatieve vereniging van flateigenaren (Zie 6.4.2 Appartementsrecht en bijzondere situaties).

#### 6.4.1.7 Berekening maximumbedrag van de geldlening

Bepaal eerst het verschil tussen de taxatiewaarde van de woning en de hypotheek waarmee het bezit is gefinancierd. Van het verschil laat je vervolgens € 49.700 vrij.

Dit bedrag staat los van het bedrag aan vrij te laten bescheiden vermogen, bedoeld in artikel 34, tweede lid, onder b, Participatiewet.

*Vermogen in de woning en buiten de woning*
Het vermogen in de woning staat volledig los van de reguliere vermogensvrijlating (het verschil tussen bezittingen en schulden). In de beschikking moet je deze twee bedragen apart noemen.

#### 6.4.1.8 Diverse hypotheekvormen

Lineaire of annuïteitenhypotheek:

- het gaat hier om het saldo van de schuld.

Spaarhypotheek, levenhypotheek en beleggingshypotheek:

- het gaat hier om de hoofdsom van de lening, verminderd met de contante (afkoop)waarde van de spaar-, levens- en beleggingsverzekering, verminderd met de eventueel gedane aflossingen.

Een opgebouwde hypotheekschuld als gevolg van eerder ontvangen

Abw-, WWB- of WWIK- uitkering, moet je ook als schuld aanmerken.

**Voorbeeld**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Getaxeerde waarde woning | € | 155.000 | |
| (rest)schuldbedrag van de hypotheek/lening | € | 50.000 | -/- |
| vermogen in woning | € | 105.000 | |
| af: vrijlating artikel 34 lid 2d (bedrag 2015) | € | 49.700 | -/- |
| maximale bijstand als lening | € | 55.300 | |

Je kunt dus een krediethypotheek of pandrecht vestigen tot een bedrag van € 55.300.

Als een klant in de onderzoeksfase het niet eens is met de hoogte van de te vestigen krediethypotheek of pandrecht, en niet wil meewerken met de vestiging ervan, dan wijs je de aanvraag af. Als reden noteer je het niet voldoen aan de verplichting tot medewerking.

*Let op:* De waarde van de woning stel je vast door de op de woning rustende schuld in mindering te brengen op de WOZ-waarde. Het gaat daarbij alleen om schulden die de woning als zekerheid hebben. Andere schulden mogen niet worden meegenomen, ook al zijn deze schulden aangegaan voor de woning. Dat betekent dat een persoonlijke lening voor een aanbouw niet meetelt, terwijl een hypothecaire schuld voor de aanschaf van een nieuwe auto wel meetelt.

#### 6.4.1.9 Vestiging krediethypotheek of pandrecht.

Een krediethypotheek of pandrecht wordt pas gevestigd als de verstrekte leenbijstand het bedrag van € 5.000,- overschrijdt.

*Naar de notaris*
De klant mag de notaris aanwijzen. Je verzoekt de notaris schriftelijk (model 5151 in Socrates) een concept hypotheekakte of pandovereenkomst op te stellen. Je kunt een afschrift van de bijstandsbeschikking naar de notaris meesturen. Voor de vertegenwoordiging van de gemeente bij het passeren van de notariële akte is een eenmalige ondervolmacht nodig. Gebruik dan de eenmalige ondervolmacht met klantgegevens die onderdeel is van model 5151 “ondervolmacht passeren akte notaris”.

De directeur van de Dienst Werk en Inkomen, de RVE-manager, de teammanager, de inkomensconsulent of de klantmanager kunnen deze ondervolmacht tekenen.
Stuur het maandaatbesluit DWI en het ondermandaatbesluit DWI in kopie naar de notaris.

### 6.4.2 Appartementsrecht en bijzondere situaties

*Appartementsrecht*
Appartementsrecht is een aandeel in het eigendom van een gebouw en de daarbij behorende grond. In dit aandeel zit ook de bevoegdheid tot uitsluitend gebruik van het privé-gedeelte (de woning), en gebruik van de gemeenschappelijke gedeelten.

Het appartementsrecht is voor inschrijving in het kadaster en voor afzonderlijke hypotheek vatbaar. Vestiging van krediethypotheek is daarom mogelijk.

*Coöperatieve vereniging*
*Inleiding*
In een coöperatieve vereniging van eigenaars hebben de leden het recht op het uitsluitend gebruik van een gedeelte van het eigendom (de woning). Als een klant in een flat woont en houder is van het lidmaatschap van een coöperatie, is hij geen eigenaar van de flat, maar slechts rechthebbende op bewoning van een bepaald gedeelte van het gebouw.

De vereniging kan hypothecaire leningen aangaan op het eigendom; de afzonderlijke leden niet. Wel kan de vereniging een lening aan een afzonderlijk lid verstrekken met verpanding van het lidmaatschapsrecht.

*De klant is lid van een coöperatie*
De Wet werk en bijstand regelt officieel niets over dit soort gevallen. Omdat de situatie vergelijkbaar is met een koopwoning waar de eigenaar zelf in zijn huis woont, past de Dienst Werk en Inkomen het Besluit krediethypotheek bijstand, analoog toe. Bij lidmaatschap van een coöperatie kan je dus pandrecht vestigen. Vestiging van krediethypotheek is niet mogelijk.

*Coöperatie en pandrecht vestigen*
Beoordeel welk deel van het vermogen onder de vermogensvrijlating valt. Beoordeel aan de hand van de WOZ-waardebeschikking of een recent taxatierapport de waarde van het lidmaatschapsrecht van

de coöperatieve vereniging van eigenaars, onder aftrek van het bedrag dat de klant als geldlening heeft opgenomen ter financiering van zijn lidmaatschapsrecht.

Als er een aanzienlijk deel van het vermogen overblijft van de klant, moet hij meewerken aan de vestiging van een (tweede) pandrecht. De bank heeft waarschijnlijk al een eerste pandrecht in verband met een door de coöperatieve vereniging afgesloten lening.

*Economische en juridische eigendom*
Juridische eigendom en economische eigendom zijn niet (volledig) gelijk. Bij economische eigendom van een huis draagt men alle rechten en plichten over en kan de verkrijger er feitelijk over beschikken. De woning komt pas in juridische eigendom wanneer deze bij de notaris is overgedragen en d.m.v. de transportakte is ingeschreven bij het Kadaster. Verschillende situaties zijn mogelijk:

- een koper die een koopovereenkomst heeft gesloten maar aan wie (nog) niet is geleverd, heeft alleen de economische eigendom. De (juridische) eigendom ligt nog bij de verkoper, die de verplichting heeft om te leveren;
- de eigenaar kan (een deel van) de woning in economische zin aan een ander overdragen, bijvoorbeeld door middel van schenking of tegen betaling, eventueel met het recht van vruchtgebruik;
- als de woning is gekocht in huurkoop, is de koper tot de laatste aflossing geen juridisch eigenaar, maar wel economisch eigenaar.

Vestiging van krediethypotheek of pandrecht is in deze drie situaties niet mogelijk.
Bij de WWB hou je geen rekening met persoonlijke rechten die een bezitting bezwaren. Zulk soort rechten zijn bijvoorbeeld rechten van huurders in een woning en het persoonlijk recht van gebruik en bewoning. Je gaat uit van de waarde in het economisch verkeer bij vrije oplevering.

Je houdt bij de vermogensberekening geen rekening met een hypotheek of lening die op de woning rust, terwijl die op naam van een ander staat, ongeacht de bepaling dat de hypotheek/ lening ten behoeve van de klant is.

Je houdt bij de vermogensberekening rekening met een onderhandse akte tussen de klant en degene op wiens naam de hypotheek of lening staat, mits de schuld aantoonbaar en direct opeisbaar is en er daadwerkelijke aflossingsverplichtingen zijn. In zo'n geval is krediethypotheek wél mogelijk.

*Eigendom bij echtgenoot*
Ongeacht of er sprake is van huwelijkse voorwaarden, moet je krediethypotheek of pandrecht vestigen bij de echtgenoot die het (on)roerend goed in eigendom heeft. Dat gaat voor het bedrag van de totale gezinsbijstand.

Als de echtgenoot afwezig is, en er nog geen sprake is van boedelscheiding, neem je in afwachting van de boedelscheiding in de kennisgeving een clausule op over mogelijke terugvordering bij verkoop van het (on)roerende goed.

Je kunt de klant de voorwaarde opleggen om de boedelscheiding binnen een redelijke termijn door te zetten (art. 3:178 BW).

*Mede-eigendom*
Mede-eigenaren kunnen zijn: een echtgenoot, maar ook twee, drie of meer andere personen. Elke situatie brengt zijn eigen aanpak mee:

- bij mede-eigendom van twee gehuwde personen, of bij partners die een economische eenheid vormen, vestig je de krediethypotheek of pandrecht op de gebruikelijke wijze;
- bij mede-eigendom van twee of meer personen die niet met elkaar gehuwd zijn en/of geen economische eenheid vormen, bepaal je bij gezamenlijke eigendom het aandeel van de klant aan de hand van de transportakte, of naar rato van het aantal eigenaren;
- de klant heeft instemming nodig van zijn mede-eigenaren om de krediethypotheek of pandrecht te laten vestigen.

Als de mede-eigenaren geen toestemming geven tot het vestigen van een krediethypotheek of pandrecht, is de vestiging ervan niet mogelijk. Overweeg dan de klant te dwingen zijn aandeel in het bezit te verkopen. Hierbij moet je de criteria, zoals beschreven in 6.4.1.2 Wanneer is krediethypotheek of pandrecht aan de orde in acht nemen.

### 6.4.3 Krediethypotheek of pandrecht niet mogelijk

Als het vestigen van een krediethypotheek of pandrecht niet (direct) mogelijk is, zijn er twee mogelijkheden:

1. Het ligt aan de situatie, niet aan de klant. De geldlening wordt zonder hypotheek of verpanding gevuld met de maandelijkse uitkering tot het maximum bedrag (alsof er wel krediethypotheek is verleend). De terugbetaling van de lening is gelijk aan de bepalingen als wel krediethypotheek is verleend.
2. Het ligt aan de klant (bijvoorbeeld omdat hij geen medewerking heeft verleend).De Dienst Werk en Inkomen kan de verleende bijstand terugvorderen (art. 58 Participatie).

   Uit de beschikking aan de klant moet duidelijk blijken dat te verstrekken bijstand terugvorderbaar is. Verder moet je het maximaal terug te vorderen bedrag aan leenbijstand vermelden.

### 6.4.4 Einde bijstand in de vorm van geldlening

De verstrekking van bijstand als geldlening onder verband van krediethypotheek of pandrecht eindigt:

- bij de reguliere beëindiging van de bijstandsverlening;
- bij het bereiken van het maximumbedrag van de hypothecaire geldlening of pandovereenkomst. Deze staat vermeld in de beschikking. De bijstand verstrek je vervolgens om niet.

De terugbetaling van de opgenomen bijstand door middel van een krediethypotheek of pand begint vanaf de beëindigingsdatum van de bijstand.

Als een klant een nieuwe aanvraag doet voor bijstand binnen twee jaar na beëindiging van de bijstandsverlening onder krediethypotheek of pandrecht, kun je deze verlenen met toepassing van de laatst gevestigde hypotheek of pandrechtovereenkomst, tenzij het maximumbedrag al is bereikt.

Verder biedt het Besluit krediethypotheek bijstand (zoals dit luidde 31 december 2003) de mogelijkheid de krediethypotheek of pandovereenkomst mee te nemen naar een andere woning:

- als bijzondere omstandigheden van medische of sociale aard daarvoor aanleiding geven;
- bij het aanvaarden van werk in een andere woonplaats.

#### 6.4.4.1 Einde krediethypotheek of pandovereenkomst

De gevestigde krediethypotheek komt te vervallen, als de gemeente met een akte van royement de verworven zekerheid uit handen geeft. Dat is het geval:

- bij verkoop van de met krediethypotheek of pandrecht bezwaarde woning;

- bij het verlaten van de met krediethypotheek of pandrecht bezwaarde woning;
- nadat de gehele WWB-geldlening is afgelost.

Het ondertekenen van de akte van royement betekent een doorhaling in het hypotheekregister. Dit gebeurt pas als het geleende bedrag inclusief de verschuldigde rente is voldaan.
Uitsluitend een directeur DWI mag een ondervolmacht geven aan het notariskantoor om de akte van royement te passeren en het royement in te schrijven in het Register.

Let op: bij het beëindigen van een pandovereenkomst is inschrijving in een register niet aan de orde omdat er geen openbaar pandrechtregister bestaat.

#### 6.4.4.2 Nota's voor taxaties enz. voor rekening van klant

De betaling van de nodige nota's komt voor rekening van de klant. Het gaat om facturen voor:

- taxatie;
- krediethypotheek;
- pandovereenkomst;
- royement.

Als de klant daarvoor niet de middelen heeft, kun je bijzondere bijstand verlenen. Als na taxatie blijkt dat een krediethypotheek of pandrecht niet mogelijk is vanwege het ontbreken van voldoende ruimte, dan verstrek je de bijstand om niet. Als er wel ruimte is, verstrek je de bijstand als lening en tel je het bedrag bij de hoofdsom op.

Als de bijstandsverlening eindigt voordat de formele vestiging van de krediethypotheek of het pandrecht is afgerond, moet je het bedrag van de taxatiekosten en de verstrekte bijstand terugvorderen als:

- de klant niet (meer) wenst mee te werken;
- de klant op andere wijze in de kosten van levensonderhoud gaat voorzien;
- de woning is verkocht.

Zie voor terugvordering 10. Controle en Opsporing, Terugvordering en Verhaal.

#### 6.4.4.3 Aflossing geldlening

Als de bijstand is verstrekt in de vorm van een geldlening, onder zekerheid van krediethypotheek of pand, gaat de aflossing in op het moment dat je de bijstandsverlening beëindigt.

*Looptijd aflossing*
De looptijd van de geldlening is maximaal tien jaar en de aflossing is maandelijks:

- per maand is de aflossing gelijk aan het bedrag dat zou volgen uit tien jaar aflossing, dus 1/120 van de geldlening;
- als de omstandigheden daartoe aanleiding geven, stel je het maandbedrag van de aflossing op een lager of hoger bedrag vast. De hoogte van het inkomen en de noodzakelijke uitgaven hoeven namelijk niet constant te zijn. De afdeling Handhaving beoordeelt dit;
- als het (gezins)inkomen niet hoger is dan de geldende WWB-norm hoeft de klant niet af te lossen.

#### 6.4.4.4 Rente

De Dienst Werk en Inkomen rekent tien jaar lang na het einde van de verlening van WWB of WIJ (in de vorm van levensonderhoud) geen rente. Alleen als sprake is van nalatigheid bij de aflossing, is er wel wettelijke rente verschuldigd over het nog niet afgeloste deel (art. 4 lid 7, Besluit krediethypotheek bijstand, 31 december 2003)

Wanneer na tien jaar het geleende bedrag niet volledig blijkt te zijn afgelost, krijgt de klant geen vooraf vastgestelde aflossingsverplichting meer opgelegd. Omdat de rentevrije aflossingsperiode is verlopen, gaat de renteverplichting in.

#### 6.4.4.5 Informatie over registergoederen

Voor informatie over registergoederen:

Kadaster Amsterdam
Naritaweg 3
1043 BP, Amsterdam.
Telefoon (020) 5557203 (voor algemene vragen)
fax (020)6244845 (voor specifieke vragen over een bepaald registergoed).

Het Scheepsregister is een onderdeel van het Kadaster.